

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมหนึ่งหนึ่งจะมีสังคมย่อยที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา (The world book, ENc. 93:614) เป็นบ้านของชนกลุ่มน้อยจำนวนมาก ชนกลุ่มน้อยประกอบด้วยคนผิวดำ ยิว ผู้อพยพจากยุโรป คนอเมริกันที่พูดภาษาสเปน คนอเมริกันเชื้อสายเอเชีย อินเดียแดง คนผิวดำเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มใหญ่ที่สุดในสหรัฐอเมริกา และมีจำนวน 28 ล้านคน หรือ 12 % ของจำนวนประชากรสหรัฐอเมริกา คนผิวดำมาจากทาสที่เริ่มต้นยุค ค.ศ. 1600 กลุ่มชนน้อยกลุ่มต่อมาใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ชาวอเมริกันที่พูดภาษาสเปนถูกเรียกว่าลาตินโนหรือฮิสปานิกอเมริกัน ส่วนใหญ่มีเชื้อสายคิวบา เม็กซิกัน และโบโตริกัน มีจำนวน 16 ล้านคน คนคิวบาเริ่มต้นอพยพมาที่สหรัฐอเมริกาจำนวนมากตั้งแต่ ค.ศ. 1960 เนื่องจากคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศและตั้งถิ่นฐานในรัฐฟลอริดา

ส่วนคนเม็กซิกันรวมตัวกันเป็นกลุ่มไปยังสหรัฐอเมริกา เนื่องจากถูกสหรัฐอเมริกาผนวกดินแดนส่วนหนึ่งทางตะวันตก และตะวันตกเฉียงใต้ไปจากประเทศเม็กซิโก ตั้งแต่สมัยสงครามเม็กซิกัน ในปี ค.ศ. 1846-1848 อีกพวกหนึ่งก็คือพวกโบโตริกันอพยพไปยังแผ่นดินใหญ่สหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมากตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939-1945) นิยมตั้งถิ่นฐานในนครนิวยอร์ก ชนกลุ่มน้อยอันดับ 3 ได้แก่คนยิว จำนวน 6 ล้านคน ซึ่งได้รับการที่ปฏิบัติที่ไม่เท่า

เทียมกันเช่นเดียวกับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ชาวยิวในปัจจุบันนี้ยังคงรักษาความเชื่อทางศาสนา ชนบธรรมเนียนประเพณีไว้ได้เป็นอย่างดี ต่อมาชนกลุ่มน้อยอันดับ 4 ได้แก่คนเอเชียอเมริกันประกอบด้วยกลุ่มคนจีน ญี่ปุ่น เวียดนาม ฟิลิปปินส์ จำนวนประมาณ 3.5 ล้านคน คนจีนอาศัยอยู่ในเขตเมืองที่เรียกว่าเมืองคนจีน และชาวญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ถูกจับกุมไปยังค่ายกักกันในรัฐทางตะวันตกของสหรัฐอเมริกา คนเอเชียอเมริกันได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันจากคนผิวขาวเช่นเดียวกับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในกลุ่มน้อยอันดับสุดท้ายก็คือคนอินเดียนแดงซึ่งในปัจจุบันมีจำนวน 1.5 ล้านคนในสหรัฐอเมริกา และชาวอินเดียนแดงเป็นชาวพื้นเมืองซึ่งได้รับการถูกกดขี่และรู้สึกข่มขืนตลอดมา

ส่วนในประเทศไทย กลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ อันดับแรกคือคนจีน ได้เดินทางเข้ามายังประเทศไทยในช่วยคริสต์ศตวรรษที่ 13-14 โดยเป็นกลุ่มของพ่อค้าที่มุ่งเดินทางไปยังอินเดียและตะวันออกไกล ชาวจีนอาศัยอยู่ในอยุธยาแล้วตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประชากรจีนในไทยมักจะอยู่กันมากในเขตชายฝั่งทะเลและบริเวณที่ลุ่มแถบแม่น้ำสายใหญ่ๆ มีการตั้งหลักแหล่งชาวจีนในทุก ๆ เมืองตลอดชายฝั่งทะเลด้านอ่าวสยามตั้งแต่ตราด ทางฝั่งตะวันออกเฉียงใต้สุดมาจนถึงไทรบุรี ทางใต้สุดในสยามตอนกลางหลักแหล่งของชาวจีนตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำบางปะกงมาจนถึงปราจีนบุรี ตั้งแต่บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีนจนถึงปากน้ำโพ และตั้งแต่แม่น้ำแม่กลองจนถึงกาญจนบุรี รวมทั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร คนจีนในประเทศไทยมีจำนวนประมาณ 2,315,000 คน โดยแบ่งตามกลุ่มภาษาได้ดังนี้ อันดับหนึ่งคือแต้จิ๋ว 56 % อันดับสองคือแคะ 16 % อันดับสามคือไหหลำ 12 % อันดับสี่คือกวางตุ้ง 7 % อันดับห้าคือฮกเกี้ยน 7 % อันดับสุดท้ายคือคนจีนกลุ่มอื่น ๆ 2 % (G. William Skinner 1957 : 215)

อันดับสองคือ ชาวมุสลิมเป็นกลุ่มคนที่นับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามเข้ามาในบริเวณเอเชียอาคเนย์ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 7 มีจำนวนประชากร

มุสลิม 2,028,720 คน (เสาวณีย์ จิตต์หมวด 2531 : 104) ชาวไทยมุสลิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ในปัจจุบันพอจำแนกเชื้อชาติพันธุ์ของบรรพบุรุษได้มีจำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ สายที่มีบรรพบุรุษเป็นมลายูหรือมาเลย์ ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มที่ 2 คือ สายที่มีบรรพบุรุษเป็นชนอาหรับเปอร์เซีย กลุ่มที่ 3 คือ สายที่มีบรรพบุรุษเป็นชนชวาหรือยะวา กลุ่มที่ 4 คือ สายที่มีบรรพบุรุษเป็นชนจามเขมร กลุ่มที่ 5 คือ สายที่มีบรรพบุรุษเป็นชนอินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ และอัฟกานิสถาน กลุ่มสุดท้ายคือ สายที่มีบรรพบุรุษเป็นจีน

อันดับสามคือ คนไทยภูเขา อาศัยอยู่ใน 21 จังหวัด ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าดอย ห่างไกลคมนาคมในจังหวัดทางภาคเหนือ และจังหวัดที่มีชาวเขาอาศัยอยู่มากได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ น่าน เชียงราย แม่ฮ่องสอน จนกระทั่งบัดนี้ ประเทศไทยได้ทำการสำรวจประชากรชาวเขา ระหว่างปี 2529-2531 ปรากฏว่ามีชาวเขาจำนวน 3,553 หมู่บ้าน 95,838 ครัวเรือน จำนวน 554,172 คน (กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย 2533 : 1) คนไทยภูเขาแบ่งเป็นเผ่าได้จำนวน 6 เผ่า ดังนี้ เผ่าที่ 1 คือ เผ่าเย้า จากการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาปี 2531 มีจำนวนประชากร 34,757 คน เคยอาศัยอยู่ในบริเวณทางภาคตะวันออกของมณฑลกวางเจา ประเทศจีนประมาณ 2,500 ปีเศษ แล้วจึงอพยพเข้าไทย เผ่าที่ 2 คือ เผ่าอีก้อที่เรียกตนเองว่า "อาซ่า" เป็นพวกที่อพยพมาจากพม่าเมื่อประมาณ 60 ปีมาแล้ว จากการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาปี 2531 พบว่ามีประชากรจำนวน 59,813 คน เผ่าที่ 3 คือ เผ่ามั่ว ซึ่งเคยอาศัยอยู่บนฝั่งแม่น้ำเหลืองประเทศจีนเมื่อ 3,000 ปีเศษมาแล้ว ต่อมาอพยพมาอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ส่วนในประเทศไทยมีชาวเขาเผ่ามั่วอยู่มากที่สุดในจังหวัดเพชรบูรณ์ และกระจายอยู่ในจังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ น่าน ตาก แม่ฮ่องสอน ลำปาง พะเยา จากการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาปี 2531 เผ่ามั่วมีประชากรจำนวน 82,356 คน เผ่าที่ 4 คือ เผ่าลีซอ เรียกตนเองว่า "ลีซู" อพยพเข้ามาในประเทศไทยเมื่อ 60

ปีล่วงมาแล้ว จากการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาพบว่ามีเชื้ออยู่จำนวน 24,573 คน เผ่าที่ 5 คือ เผ่ามูเซอ เรียกตนเองว่า "ลาหู่" อพยพเข้ามาในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อประมาณ 100 ปีล่วงมาแล้ว จากการสำรวจข้อมูลประชากรพบว่ามีจำนวน 59,813 คน แบ่งเป็นกลุ่มย่อย 7 กลุ่ม คือ มูเซอดำ มูเซอแดง มูเซอแรมเล มูเซอกุเลา มูเซอลาบา มูเซอบาเกี้ยว และ มูเซอบาลา เผ่าสุดท้ายคือ กะเหรี่ยง เป็นเผ่าที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด อาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง ตาก กำแพงเพชร กาญจนบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จากการสำรวจข้อมูลประชากรปี 2531 มีจำนวนทั้งสิ้น 275,615 คน กะเหรี่ยงแบ่งเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่มคือ กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโป กะเหรี่ยงคะยาหรือบเว และกะเหรี่ยงตองสุ

อันดับสุดท้ายคือชาวญวน การอพยพของชาวเวียดนาม (กู่สมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา 2531 : 8-9) ที่สำคัญมี 3 ครั้งใหญ่ คือ ชาวเวียดนามรุ่นแรกที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมัยตอนต้นรัตนโกสินทร์ พวกที่สองซึ่งอพยพหลบหนีภัยสงครามเข้ามาจากลาว และกัมพูชาหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง และฝรั่งเศสได้เข้าไปครอบครองลาวและกัมพูชาอีก การอพยพครั้งสุดท้ายเป็นการอพยพเข้ามาครั้งใหญ่ของชาวเวียดนามหลังการเปลี่ยนแปลงเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ ในปี 2518 ชาวญวนพวกแรกได้ผสมกลมกลืนเป็นคนไทยไปหมดแล้ว ส่วนชาวญวนที่อพยพเข้ามาครั้งสุดท้ายนั้นมีสถานะเป็นผู้ลี้ภัยอินโดจีน ชาวเวียดนามที่เรียกว่าญวนอพยพนี้ได้แก่ชาวญวนที่หลบหนีภัยสงครามเข้ามาสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ชาวญวนที่อพยพเข้ามารุ่นนี้มีจำนวน 48,000 คน ซึ่งรัฐบาลให้พักอาศัยอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ริมน้ำโขง ปัจจุบันชาวญวนเหล่านี้ตกค้างอยู่ในประเทศไทย กระจายกันอยู่ในจังหวัดที่เป็นเขตควบคุมจำนวน 10 จังหวัด

ในประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากมายหลายกลุ่ม แต่ที่สำคัญมีอยู่ 5 กลุ่มดังต่อไปนี้ คนไทยเชื้อสายจีนมีจำนวน 75.85 % อันดับสองคนไทยเชื้อสายมาเลย์ 12.5 % อันดับสามคนไทยภูเขา 8.05 % อันดับสี่คนไทยเชื้อสายมอญและเขมร 2.48 % อันดับสุดท้ายคนไทยเชื้อสายเวียดนาม 1.12 % (นิยพรรณ วรณศิริ 2528 : หน้าภาคผนวก 1)

ในจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ 5 กลุ่มที่กล่าวมาแล้วนั้น คนไทยเชื้อสายมอญ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญในสังคมไทยเราตลอดมา (สุภรณ์ โอเจริญ 2519 : หน้า 13-68) มอญเป็นชนชาติหนึ่งซึ่งมีภาษาพูดอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร ในอดีตเคยมีดินแดนอยู่ในบริเวณที่เป็นพม่าตอนล่างปัจจุบัน และเรียกชื่อประเทศของตนว่ารามัญประเทศ หลังจากที่อยู่พลลงมาตั้งหลักแหล่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิรวดีในพม่าตอนล่างแล้ว มอญได้ตั้งอาณาจักรของตนขึ้น โดยมีศูนย์กลางแห่งความเจริญในระยะแรกหลายแห่งด้วยกันคือ สะเทิม ทะละและหงสาวดี ซึ่งต่างก็เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกันตลอดระยะเวลากว่า 700 ปี ที่มอญมีอาณาจักรอยู่ทางใต้และพม่าอยู่ทางเหนือ มอญต้องทำการต่อสู้ดิ้นรนมิได้หยุดหย่อนเพื่อรักษาอาณาจักรของตนบ้าง เพื่อความเป็นอิสระบ้างตามแต่สถานการณ์ในขณะนั้น ดังจะเห็นได้ว่าทันทีที่พม่าซึ่งอพยพลงมาที่หลังมอญสามารถตั้งตัวได้ที่พุกาม และมีกำลังพอก็ได้แผ่อำนาจลงมาในอาณาจักรมอญ ในขณะที่มอญอยู่อย่างสงบมาช้านานและได้สร้างสมอารยธรรมความเจริญต่างๆ จนปรากฏว่า ในพุทธศตวรรษที่ 16 อาณาจักรมอญที่สะเทิมเจริญถึงขีดสุดยิ่งกว่าอาณาจักรใดๆ ในบริเวณใกล้เคียง ทั้งด้านวัฒนธรรมศาสนาและการค้า เนื่องจากตั้งอยู่ชายฝั่งทะเล จึงมีการติดต่อค้าขายกับต่างชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเดีย ซึ่งเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณแห่งหนึ่งของโลก มอญมิได้เตรียมตัวสำหรับการสงครามแต่อย่างใด จึงพ่ายแพ้และตกเป็นของพม่าใน ค.ศ. 1600 สงครามครั้งนี้นับเป็นการปะทะกันครั้งแรกระหว่างมอญกับพม่า และเป็นจุดเริ่มของการต่อสู้ระหว่างชาติทั้งสองซึ่งดำเนินการติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายร้อยปี จนกระทั่งถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 23 ในสมัยพระเจ้าอลองพญาได้มอญไว้ในอำนาจโดยเด็ด

ชาติใน พ.ศ. 2300 และรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพม่าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยไม่มีโอกาสที่จะฟื้นตัวได้อีกจนกระทั่งปัจจุบัน ชาวมอญอพยพเข้าสู่ประเทศไทย 3 ครั้งใหญ่ ดังต่อไปนี้

ครั้งแรกในสมัยกรุงศรีอยุธยาปรากฏว่ามีหลักฐานแสดงการอพยพเข้ามาครั้งสำคัญ ๆ ถึง 5 ครั้งด้วยกันคือ 1) สมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา (พ.ศ. 2112-2133) เกิดขึ้นหลังจากที่สมเด็จพระนเรศวรทรงประกาศอิสรภาพ เมืองแครง ในพ.ศ. 2127 สมเด็จพระนเรศวร ได้ทรงชักชวนพระมหาเถรคันฉ่องกับพระยามอญทั้งสองซึ่งมีอุปการะต่อพระองค์ให้เข้ามาอยู่ในกรุงศรีอยุธยาด้วย ชาวมอญจึงอพยพติดตามจำนวนมาก บริเวณที่โปรดเกล้าฯ ให้มอญอพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ได้แก่ บริเวณบ้านใหม่ มะขามหย่อม บางลี บางชาม ปากน้ำประสบ บ้านบางเพลิง บ้านไร่ ป่าฝ้าย 2) สมัยสมเด็จพระนเรศวร (พ.ศ. 2133-2148) สาเหตุของการอพยพเนื่องมาจากสภาพความเดือดร้อนที่ชาวมอญได้รับจากภาวะการสงคราม เพราะความดิ้นรนของพม่าที่พยายามจะเอาชนะไทย แต่การอพยพครั้งนี้ไม่ปรากฏว่าไทยจัดให้พวกมอญไปอยู่ที่ใด 3) สมัยพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2173-2198) เกิดในขณะที่พระเจ้าสุทโธธรรมราชานำพิชิตราชภิกษุที่หงสาวดีใน พ.ศ. 2175 ชาวมอญก่อกบฏแต่แพ้จึงอพยพเข้าสู่ประเทศไทย 4) สมัยสมเด็จพระนารายณ์ (พ.ศ. 2199-2231) เนื่องจากกองทัพจีนยกเข้าประชิดเมืองอังวะในปี พ.ศ. 2203 พระเจ้าอังวะจึงส่งมังนันทมิตรผู้เป็นอา และอุปราชครองเมืองเมาะตะมะบึงคืบบัญชาหัวเมืองมอญฝ่ายใต้ให้เกณฑ์มอญขึ้นไปช่วยรักษาเมืองอังวะ แต่พวกมอญไม่เต็มใจช่วยพม่า หลังสงครามนี้จึงจับกุมมอญที่หลบหนีลงโทษ ชาวมอญจึงก่อกบฏ แต่สู้พม่าไม่ได้จึงอพยพเข้ามา บริเวณที่โปรดเกล้าฯ ให้ครัวมอญที่อพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคกปลายเขตจังหวัดกรุงศรีอยุธยาต่อกับแดนเมืองนนทบุรีบ้าง ที่ริมวัดตองปุและแถวคลองคูจามในชานพระนครบ้าง 5) สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ (พ.ศ. 2275-2301) เกิดการอพยพเนื่องจากสงครามระหว่างมอญกับพม่า ใน พ.ศ. 2297 พระเจ้าอลองพญาแห่งพม่ายึดพม่าตอนบนได้ทั้งหมด

และในปีรุ่งขึ้นก็ยึดได้พม่าตอนกลาง หลังจากที่ยึดร่างกุ้งและสิเรียมซึ่งเป็นเมือง
ที่สำคัญได้ใน พ.ศ. 2300 ขณะนั้นในเมืองหงสาวดีอดคัดเสบียงอาหาร และ
ยึดเมืองได้ในปีนั้น ชาวมอญได้เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงศรีอยุธยาเนื่องจากไทย
ในขณะนั้นขาดแคลนกำลังคนเพราะสงครามกลางเมืองระหว่างพระเจ้าบรมโกศ
กับเจ้าฟ้าอภัย เจ้าฟ้าปรเมศวร์ ข้าราชการและบ่าวไพร่ฝ่ายที่แพ้ถูกกำจัด
จำนวนมาก

ครั้งที่สองที่ชาวมอญอพยพเข้ามาในสมัยกรุงธนบุรี เนื่องด้วยพระเจ้า
มังระจะตีกรุงธนบุรีให้แตก จึงเกณฑ์ชาวมอญมาทำทางที่จะยกกองทัพเข้ามาทาง
ด้านเจดีย์ 3 องค์ ในขณะที่มอญพวกนี้ทำทางอยู่ในป่าในที่เมืองเมาะตะมะปะ
กันหนึ่งก็เกณฑ์มอญเข้ากองทัพอีกพวกหนึ่ง มอญที่ไม่พอใจก็พากันหลบหนี พม่า
จึงตามจับคนในครอบครัวมาเป็นตัวจ่านำ แต่ไปจับถูกลูกหลานญาติพี่น้องของพวก
มอญที่นำทางเข้าด้วย คนมอญที่ทำทางโกรธแค้นก่อกบฏแต่สู้พม่าไม่ได้ อพยพ
เข้ามาทางด้านเมืองตาก ทางด้านเจดีย์ 3 องค์ พระเจ้ากรุงธนบุรี ได้มี
รับสั่งให้ครอบครัวมอญที่เข้ามาในครั้งนี้ทั้งหมดไปตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่ปากเกร็ด
แขวงเมืองนนทบุรี และสามโคก แขวงเมืองปทุมธานี

ครั้งที่สามในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มอญได้อพยพเข้ามา 2 ครั้งได้แก่
1) ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สาเหตุมาจากพระ
เจ้าปดุงให้จัดการสร้างพระมหาธาตุขึ้นที่เมืองเมกุนองค์หนึ่ง ให้เป็นพระเจดีย์
สถานที่ใหญ่ที่สุด โปรดให้เกณฑ์ผู้คนพลเมืองในหัวเมืองทั้งพม่าและรามัญตลอด
จนเมืองประเทศราชต่าง ๆ มาพลัดเปลี่ยนเวรในการสร้างพระมหาธาตุ โดย
ให้มีคนทำงานประจำครบเป็นจำนวน 10,000 คนเสมอ เป็นเหตุให้ไพร่พลได้
รับความเดือดร้อน ไม่มีเวลาทำมาหากินและยังต้องจากบ้านเรือนและครอบครัว
นอกจากนี้ในหัวเมืองมอญพระเจ้าปดุงได้ตั้งขุนทัพมาให้มาเป็นเจ้าเมืองเมาะตะ
มะ ขุนก็ดำเนินการขูดรีดและเบียดเบียนชาวมอญให้ได้รับความเดือดร้อนต่าง ๆ
ใน พ.ศ. 2358 มอญเมืองเมาะตะมะถูกพม่ากดขี่หนักเข้าก็พร้อมใจกันเป็นกบฏ

จับเจ้าเมือง กรมการพม่าฆ่าเสีย แล้วพากันอพยพเข้ามายังประเทศไทย มอญที่อพยพเข้ามาในคราวนี้มีจำนวนมากและมาด้วยกันหลายทางคือ ทางด่านเมืองตาก ทางเมืองอุทัยธานี คราวมอญที่อพยพเข้ามาครั้งนี้ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ไปตั้งภูมิลำเนาอยู่ในแขวงเมืองปทุมธานี เมืองนนทบุรีและเมืองนครเขื่อนขันธ์ 2) ตอนต้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในขณะที่อังกฤษกำลังทำศึกกับพม่าอยู่นั้น พวกมอญที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้เรียนท่านเสนาบดีให้กราบบังคมทูลแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอยกกองทัพออกไปกวาดต้อนครอบครัวญาติพี่น้องที่ยังอยู่ในเมืองมอญเข้ามาไว้ในพระนคร จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามหาโยธาคุมกองทัพรามัญยกออกไปรับครอบครัวมอญเข้า และโปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์ เพราะอยู่ใกล้พระนครและเป็นบริเวณที่มีมอญอยู่จำนวนมาก

แต่ในปัจจุบันชาวมอญที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการได้มีประเพณีต่าง ๆ ตลอดมาจึงเป็นที่รู้จักระดับประเทศ สถานภาพของชาวมอญได้พยายามรักษาเอกลักษณ์ เช่น ความคิดความเชื่อ วัฒนธรรมต่าง ๆ และพวกเขาได้พยายามสืบทอดไปยังคนรุ่นหลัง ในปัจจุบันนี้เราเห็นว่าชาวมอญสามารถรักษาเอกลักษณ์ได้ เช่น ประเพณีสงกรานต์ แสดงตัวว่าชาวมอญได้มีความพยายามรักษาเอกลักษณ์ของตนเองไว้ ถึงแม้ว่าจะพยายามรักษาเอกลักษณ์ของตัวเองได้มากที่สุด แต่ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงชุมชนชนบทในประเทศไทย และมอญก็เป็นชุมชนหนึ่งที่ถูกระทบจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายการพัฒนาของรัฐบาล รัฐบาลใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนั้นก็ยังมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น การติดต่อทางวัฒนธรรม ความทันสมัยซึ่งรวมเอากระบวนการเป็นอุตสาหกรรม การเป็นเมือง ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรมบางส่วนของคนมอญในประเทศไทย ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยมีลักษณะที่ร่วมวัฒนธรรมกับชนกลุ่มใหญ่ในประเทศ และได้รับการยอมรับจากคนไทยเจ้าของประเทศมากจึงไม่ค่อยมีความรู้สึกต่อต้านหรือแข่งขันกับคนไทยเจ้าของประเทศ ทั้งชนกลุ่มน้อยและกลุ่มใหญ่

ในประเทศไทยมีวัฒนธรรมเป็นหนึ่งคือ วัฒนธรรมไทย (homogeneous culture)

ในกรณีของชนกลุ่มน้อยของชาวตะวันตกเช่นสหรัฐอเมริกา ปัญหาชนกลุ่มน้อยถือว่าเป็นปัญหาที่ใหญ่และสำคัญมากของประเทศ ชนกลุ่มน้อยในประเทศดังกล่าวเหล่านี้มีปัญหาขัดแย้งแข่งขันและต่อสู้กันตลอดมาจนปัจจุบันนี้ สาเหตุเพราะชนกลุ่มใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศกดขี่ข่มเหง ชนกลุ่มใหญ่ปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยเยี่ยงศัตรูและไม่เปิดโอกาสให้ชนกลุ่มน้อยมีวิถีชีวิตเท่าเทียมกับตน จนกระทั่งรัฐบาลกลางของประเทศมีนโยบายให้อิสระในการดำเนินเผ่าพันธุ์ และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น จนเกิดเป็นสังคมในลักษณะ "พหุสังคม" (Plural Societies) กล่าวคือให้ชนกลุ่มน้อยแต่เชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ในประเทศของตนได้โดยยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น การอยู่ร่วมกันระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่ในลักษณะพหุสังคมนี้ก่อให้เกิดความแตกแยก ความขัดแย้งและการแข่งขันต่อสู้กันอยู่ตลอดเวลา สังคมอเมริกันจะมีการต่อสู้ระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่อย่างเปิดเผย เช่น คนผิวขาวเจ้าของประเทศได้ตั้งองค์กรไล่ล่าชนกลุ่มน้อยชื่อว่า "Klu Klu Klans" ส่วนคนผิวดำในสหรัฐอเมริกาก็มีปฏิกริยาต่อต้านคนผิวขาวด้วยการทำตัวขัดขวางโอกาสผู้อื่นก่อปัญหาอาชญากรรมนานาประการอยู่ตลอดเวลา การที่ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มและชนกลุ่มใหญ่เจ้าของประเทศต่างคนต่างอยู่นี้ สังคมอเมริกันจะมีวัฒนธรรมที่เรียกว่า "วัฒนธรรมหลากหลาย" (heterogeneous Culture)

ในเวลาเดียวกันชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกัันพยายามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหญ่ คือ วัฒนธรรมอเมริกันชนชั้นกลาง และในเวลาเดียวกันพยายามจะรักษาเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวเองไว้ ผลปรากฏว่ากลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตัวเองไว้ได้ ในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ สูญเสียวัฒนธรรมของตัวต่อกลุ่มที่ตัวไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ในสังคมไทยก็เช่นเดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ พยายามรักษา

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวไว้ให้มากที่สุด แต่ผลปรากฏว่ากลุ่มชาติพันธุ์ของ กลุ่ม เช่น ชาวไทยภูเขาบางเผ่าสูญเสียวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวไว้ไปมากและมีจิตสำนึกของการเป็นคนไทยมากขึ้นโดยการเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธ พุทธภาษาไทย แต่งกายแบบไทย เข้ารับการศึกษาในระบบการศึกษาที่รัฐบาลเป็นผู้จัด ในเวลาเดียวกันมีกลุ่มชาติพันธุ์อีกหลายกลุ่มที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมของกลุ่มตัวไว้ได้ เช่น คนไทยเชื้อสายมอญ ปัญหาวิจัยคือในการศึกษากลุ่มชาวมอญในตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ คนไทยเชื้อสายมอญกลุ่มนี้สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มไว้ได้มากน้อยแค่ไหน มีปัจจัยอะไรบ้างมาเกี่ยวข้องในความพยายามรักษาเอกลักษณ์ทางสังคมวัฒนธรรมของมอญเอาไว้ และวัฒนธรรมส่วนใดของมอญเปลี่ยนแปลงไปบ้างมีปัจจัยอะไรมาเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของมอญบางส่วน และชาวมอญกลุ่มนี้ปรับตัวทางวัฒนธรรมอย่างไรต่อกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) ศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลต่อการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนมอญในจังหวัดสมุทรปราการ
- 2) ศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนมอญในจังหวัดสมุทรปราการ
- 3) ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมอญ
- 4) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนมอญ

ขอบเขตในการศึกษา

ศึกษาเฉพาะกรณีคนไทยเชื้อสายมอญที่อยู่อาศัยในหมู่ 7, 8 และ 9 ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้เข้าใจปัจจัยภายในที่มีผลต่อการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนมอญในจังหวัดสมุทรปราการ
- 2) ทำให้เข้าใจปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนมอญในจังหวัดสมุทรปราการ
- 3) ทำให้เข้าใจกระบวนการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมอญ
- 4) ทำให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ ในการรักษาเอกลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายมอญ
- 5) ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้วางนโยบายเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

กรอบแนวคิดทฤษฎี

ในการศึกษาชาวมอญได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีดังนี้

1.1) มโนภาพ "วัฒนธรรม" (Culture)

งามพิศ สัตย์สงวน (2538) กล่าวว่าสังคมในปัจจุบันมักเป็นสังคมขนาดใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกไม่ต่ำกว่าหมื่นแสนล้าน ๆ คนขึ้นไปและพลเมืองในแต่ละสังคมมีการแบ่งออกเป็นคนหลายกลุ่มที่แตกต่างกันทำให้กลายเป็นสังคมที่มีความแตกต่างกันไปในหมู่สมาชิกของสังคม สังคมดังกล่าวจึงมักมีวัฒนธรรมใน 2 ระดับ คือ วัฒนธรรมใหญ่หรือวัฒนธรรมทั่วไปและวัฒนธรรมย่อย วัฒนธรรมใหญ่ คือ วัฒนธรรมที่คนไทยมีอยู่ร่วมกันเช่น ภาษาไทย พุทธศาสนา ระบบการเมือง การปกครองการศึกษาที่จัดโดยรัฐบาลไทย ค่านิยมทางสังคม ประเพณีต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ พิธีสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรมย่อยในสังคมไทยคือ วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายมอญ เขมร จีน มุสลิม กูวณ และชาวไทยภูเขา เป็นต้น นอกจากนี้วัฒนธรรมย่อยในสังคมไทยยังมีอีกมากเช่น อาชีพต่าง ๆ ภูมิภาคต่าง ๆ เพศและอายุ เป็นต้น

วัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) และวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non material culture) 1) วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึงส่วนของวัฒนธรรมที่จะต้องสัมผัสได้ เพราะมันเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีรูปร่างขนาดและน้ำหนักแตกต่างกันไปตั้งแต่จอบเสียม มีด หม้อ บ้าน รถยนต์ รถไฟไปจนถึงเครื่องจักรกลประเภทต่าง ๆ มนุษย์ไม่สามารถมีชีวิตรอยู่ได้โดยปราศจากสิ่งของเครื่องใช้บางอย่างได้ เช่น เสื้อผ้า ยารักษาโรค เป็นต้น 2) วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุคือส่วนของวัฒนธรรมที่จับต้องสัมผัสไม่ได้เพราะไม่มีรูปร่าง ขนาดหรือน้ำหนัก แต่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มาก วัฒนธรรมประเพณีนี้แบ่งออกเป็น 5 ประเภทย่อยคือ

2.1) สถาบันสังคม คือ ส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมที่เข้าจัดการกับปัญหาพื้นฐานของสังคม สถาบันสังคมจึงแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา ศาสนา การแพทย์ สาธารณสุข เป็นต้น สถาบันสังคม คือ หัวใจของวัฒนธรรม

2.2) วัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับการควบคุมทางสังคม คือ วัฒนธรรมที่ช่วยทำให้เกิดระเบียบในสังคม ซึ่งบางอย่างจะเป็นการควบคุมอย่างเป็นทางการและบางอย่างไม่เป็นทางการ วัฒนธรรมประเภทนี้มี 5 ประเภทย่อยคือ

1) ศาสนา: ในหลักศาสนาจะมีข้อห้ามต่าง ๆ เช่น ศาสนาพุทธมีศีล 5 ศีล 8 ที่ห้ามฆ่าสัตว์ พดฺ ปด ลักทรัพย์ ดื่มของมึนเมา ศาสนาจึงช่วยควบคุมทางสังคมอย่างสำคัญ

2) ความเชื่อทางสังคม คือ ระบบความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นของคนจำนวนมากในสังคม เช่น ในสังคมไทยคนจำนวนมากเชื่อในนรก สวรรค์ บุญ บาป การทำบุญและโลกหน้า ความเชื่อต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยควบคุมพฤติกรรมของคนให้อยู่ในระเบียบได้

3) ค่านิยม คือ มาตรฐานที่ใช้วัดว่าสิ่งใดมีค่าในสังคมบ้าง เมื่อสิ่งใดมีค่าคนก็อยากมีอยากได้ ความเชื่อในค่านิยมของสังคมทำให้เกิดความมีระเบียบในสังคมขึ้นได้

4) ประเพณีต่าง ๆ : แต่ละสังคมมีประเพณีต่าง ๆ ที่ปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน ประเพณีบางอย่างของไทยมีอายุหลายร้อยปี เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เข้าพรรษา เจริญพระชนม์พรรษาและการบวชนาค เป็นต้น เมื่อคนทำตามประเพณีจะทำให้เกิดความมีระเบียบในสังคมขึ้นได้

5) กฎหมายหมายถึงการควบคุมทางสังคมโดยตรง กฎหมายมีความสำคัญมากในสังคมสมัยใหม่ เพราะมันทำให้เกิดความมีระเบียบในสังคมได้อย่างดี

2.3) ศิลปะ นักวิชาการยังถกเถียงกันว่า ศิลปะเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุหรือไม่ใช่ในสายตาของศิลปินมักมองศิลปะเป็นวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ความจริงมันเป็นได้ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและไม่ใช่วัฒนธรรมทางวัตถุ ศิลปะในที่นี้ หมายถึงการสร้างสรรค์ผลงานในด้านต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม ดนตรี การละคร นาฏศิลป์ และวรรณกรรม เป็นต้น

2.4) ภาษา : คือระบบสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารติดต่อกัน ภาษาในที่นี้หมายถึง ภาษาพูด ภาษาเขียนรวมทั้งกิริยาท่าทางต่าง ๆ ด้วย

2.5) พิธีกรรม: เน้นเฉพาะพิธีที่ต้องทำในแต่ละขั้นตอนของประเพณีต่าง ๆ เช่น ในงานศพประกอบไปด้วยพิธีต่าง ๆ ที่ทำในช่วงเวลาที่ต่างกันออกไป พิธีบางอย่างทำก่อนพิธีอื่น ๆ เช่น การอาบน้ำศพ แต่งตัวมาก่อนการรดน้ำศพ เป็นต้น

สุพิตรรา สุภาพ (2538) กล่าวว่า วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ มนุษย์จะเป็นผู้สร้างทะนุบำรุง ถวายทอดและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมนุษย์ เป็นสัตว์ประเภทเดียวที่มีวัฒนธรรมคือ มีวิธีการเรียนรู้รับช่วงสืบต่อกันมาได้ และสร้างสรรค์เพิ่มเติม การที่มนุษย์สามารถสร้างวัฒนธรรมได้ดีก็เพราะมนุษย์มีลักษณะทางกายภาพ และจิตใจเป็นพิเศษเหนือกว่าสัตว์ทั้งปวง และสิ่งนี้เองทำให้มนุษย์แตกต่างกับสัตว์ เพราะวัฒนธรรมทำให้คนเป็นมนุษย์อย่างแท้จริงสรุปแล้ววัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง ที่ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลปกรรม กฎหมาย ประเพณี วิทยาการ และทุกสิ่งทุกอย่างที่

คิดและทำในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม

ในการศึกษาวิจัยเรื่องเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายมอญ ครั้งนี้จะศึกษาถึงวัฒนธรรมทั้ง 2 ระดับคือ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายมอญเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการติดต่อ และการผสมผสานทางวัฒนธรรม และจะศึกษาทั้งวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุของทั้ง 2 วัฒนธรรม

1.2) กรอบแนวคิด "การติดต่อทางวัฒนธรรม" (Acculturation หรือ Cultural Contact)

งามพิศ สัตย์สงวน (2538) กล่าวว่า การติดต่อทางวัฒนธรรมเป็นปรากฏทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเมื่อชน 2 กลุ่มที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันมาติดต่อกันแต่ละกลุ่มอาจให้อิทธิพลซึ่งกันและกันได้ แต่ถ้าการติดต่อเป็นไปในระยะเวลาสั้น ๆ ก็อาจไม่มีอิทธิพลที่ยาวนาน แต่ถ้าติดต่อกันยาวนานขึ้น อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อกันได้ ซึ่งอาจเป็นการให้อิทธิพลแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือส่งผลกระทบต่อกันทั้งสองฝ่ายได้รวมถึง กระบวนการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่

การติดต่อทางวัฒนธรรมเป็นการรับวัฒนธรรมอื่น จะเป็นวัตถุหรือไม่ใช่ วัตถุจากวัฒนธรรมอื่นมีผลมาจากการติดต่อระยะยาวสามารถทำได้หลายทาง เช่น ผลของสงครามการได้ชัยชนะ โอกาสทางทหาร การตั้งอาณานิคม หรือการเผยแพร่ศาสนาของมิชชันนารีหรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม อาจเป็นผลิตผลโดยการอพยพหรือการขนส่งของแรงงาน ถึงแม้ว่าจะเป็นที่าสหรือนักโทษที่ถูกเนรเทศ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางตรงประกอบด้วย การสื่อสารมวลชนและความรู้ (Stvan Vago, 1989 : 121-122)

Bodley กล่าวว่า กลุ่มผู้ที่ด้อยกว่ารับวัฒนธรรมที่อ้างว่ามาจากกลุ่มมีอำนาจเหนือกว่าการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ในสามัญสำนึกเป็นการยืมวัฒนธรรม ในสถานการณ์หนึ่งของความสัมพันธ์ต่ำกว่ากับสูงกว่า (Bodley, 1982:14, 43) .

1.3) กรอบแนวคิด "การผสมผสานทางวัฒนธรรม" (Assimilation)

งามพิศ สัตย์สงวน (2538) กล่าวถึง การผสมผสานทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการติดต่อระหว่างวัฒนธรรมเป็นผลมาจากการที่เอกชนหรือกลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ แทนที่วัฒนธรรมของตัวเองโดยวัฒนธรรมอื่นๆ ปრაกฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นแล้ว และกำลังเกิดขึ้นและจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วย เช่น การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม การเปลี่ยนสัญชาติและการกระทำอื่น ๆ ที่ทำให้กระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเร็วขึ้น กระบวนการผสมผสานจะเกิดขึ้นเหมือน ๆ กัน ถึงแม้ว่าปัจจัยที่ช่วยเสริมหรือช่วยกีดกัน กระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมจะแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ กระบวนการดังกล่าวจะเกิดขึ้นในระดับวัฒนธรรมย่อยด้วย เพราะการติดต่อระหว่างกลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ สำหรับสังคมไทยปრაกฏการณ์ต่าง ๆ กระบวนการดังกล่าวจะเกิดขึ้นในระดับวัฒนธรรมย่อยด้วย เพราะการติดต่อระหว่างกลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ สำหรับสังคมไทยปრაกฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อรัฐบาลเร่งรัดพัฒนาชนบทและชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะชาวเขาและชาวมุสลิม ขณะนี้รัฐบาลกำลังใช้นโยบายการผสมผสานทางวัฒนธรรม คือ การทำให้ชาวเขาและชาวมุสลิมจิตสำนึกว่าเป็นคนไทย โดยการพูดภาษาไทย นับถือศาสนาพุทธเข้าศึกษาในโรงเรียนไทย และมีค่านิยมและวัฒนธรรมไทยบางอย่างดูเหมือนว่ารัฐบาลประสบความสำเร็จในการจูงใจชาวเขาบางเผ่าบางกลุ่ม แต่ยังมีปัญหาสำหรับชาวมุสลิม สำหรับชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่น ๆ ดูเหมือนว่าคนจีนในไทยจะมีระดับของการผสมผสานและรับวัฒนธรรมไทยระดับสูง ในอนาคตอัตราการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทยคงจะเร็วยิ่งขึ้นและน่าเป็นห่วงว่าอาจไม่มีวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยให้เห็นอีกต่อไปไม่ช้า Haviland A

William (1972:396) กล่าวว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อสองวัฒนธรรมที่ควบกันอยู่หดหายไปเหลือแต่เพียงวัฒนธรรมเดียว สิ่งที่ยังเกิดขึ้นคือ วัฒนธรรมหนึ่งที่สูญไปแล้วมาเป็นวัฒนธรรมย่อย เช่น วรรณะ ชนชั้นหรือชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เป็นแบบฉบับของผู้มีชัยชนะหรือสถานการณ์ตกเป็นทาส ปรากฏการณ์ที่สูญไปของวัฒนธรรมหนึ่งเกิดจากสมาชิกในสังคมขาดการต่อเนื่องในทางปฏิบัติจนไม่ปรากฏในสังคมนั้นอีกต่อไปและสมาชิกในสังคมค่อยหายไปหรือไปปฏิบัติต่อเนื่องกับวัฒนธรรมอีกอันหนึ่ง โครงสร้างใหม่อาจพัฒนาขึ้นมาในวงจรที่สมดุล ในขบวนการขั้นสุดท้ายการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องอย่างช้า ๆ จนกลายเป็นรูปผสมทางวัฒนธรรม

1.4) กรอบแนวคิด "ชุมชน" (community) นิชพรรณ วรรณศิริ (2533) กล่าวว่าชุมชนจะต้องมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

- ประชาชนหรือคน
- ผลประโยชน์ร่วมกัน
- อาณาเขตบริเวณหรือพื้นที่
- การปฏิบัติต่อกัน
- ความสัมพันธ์ของสมาชิก

ในการศึกษาชุมชนมักจะเน้นถึงความหมายของชุมชนในแง่มุมดังต่อไปนี้ คือ ชุมชนเล็ก ๆ ที่สามารถทำการศึกษาได้ทั่วถึงทุกแง่มุมหรือหากจะเจาะเจาะจงศึกษาปัญหาใดปัญหาหนึ่ง และเป็นชุมชนที่มีลักษณะเปิดเสรีจสมบูรณ์ในแง่ของความเป็นสังคมหนึ่ง ๆ กล่าวคือมีทั้งที่ตั้งอาณาเขต เขตภูมิศาสตร์ มีประชากรที่แสดงออกซึ่งปฏิริยาตอบโต้กันทั้งในทางบวกและทางลบ มีสัมพันธ์ภาพกับสังคมอื่น ๆ มีกฎเกณฑ์คุมการประพฤติปฏิบัติเป็นของตนเอง และมีสถาบันทางสังคม และวัฒนธรรมที่สามารถตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของสมาชิกเป็นของตัวเอง เช่น สถาบันเศรษฐกิจ ปกครอบครอบครัวและเครือญาติ การศึกษา

ศาสนา และนันทนาการ เป็นต้น รวมทั้งเป็นได้ทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

1.5) กรอบแนวคิด "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม" (Culture change) งามพิศ สัตย์สงวน (2538) กล่าวว่า วัฒนธรรมนั้นไม่อยู่นิ่งแต่จะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป เมื่อผู้มีอำนาจในสังคมบอกว่า "ให้พยายามรักษาวัฒนธรรมของเราไว้" พวกเขาใช้คำว่าวัฒนธรรมอย่างหลวม ๆ ซึ่งพวกเขาหมายถึงค่านิยมที่พอใจความชำนาญและคุณลักษณะอื่น ๆ ของวัฒนธรรม เช่นดนตรีลูกทุ่ง ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ศิลปะตถกรรม สิ่งเหล่านี้ควรรักษาไว้และไม่ควรให้สูญไปในสังคมของโลกปัจจุบัน อย่างไรก็ตามพวกนี้มักสมมุติหรือคิดว่าวัฒนธรรมนั้นอยู่นิ่งและถ้ามนุษย์ไม่ตั้งใจจะเปลี่ยนมัน ๆ ก็เหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงข้อสมมุติฐานที่ว่ามานั้นผิดเพราะว่าวัฒนธรรมจะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ไม่ว่ามนุษย์จะวางแผนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ก็ตาม วัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของวัฒนธรรม

สนิท สัมครการ (2525) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงในระยะเบียบประเพณี ธรรมเนียมวิถีปฏิบัติต่าง ๆ ของคนในสังคม วัฒนธรรมอาจจะเปลี่ยนแปลงไปเพราะสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ 1) การประดิษฐ์คิดค้น (invention) ซึ่งรวมทั้งการสร้างเทคนิควิทยาใหม่ ๆ (new technology) และการคิดสร้างธรรมเนียมประเพณีหรือระบบความเชื่อใหม่ ๆ (social invention) ด้วยเทคนิควิทยาหรือธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งความเชื่อใหม่ ๆ เมื่อได้มีการยอมรับและนำไปใช้กันแพร่หลายในสังคมแล้วย่อมถือได้ว่ามีแบบแผนการดำเนินชีวิตอย่างใหม่เกิดขึ้นและถ้าแบบแผนนั้นมีความคงอยู่นานมากกว่าหนึ่งชั่วอายุคนขึ้นไป ก็นับได้ว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นแล้วอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม (enculturation) ได้มีโอกาสดำเนินไปได้ 2) วัฒนธรรมอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วยวิธีการขอยืมหรือลอกเลียนแบบกัน (cultural borrowing) นั้น

ปรากฏว่ามีอยู่เสมอมาในสังคมมนุษย์ต่าง ๆ ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับสังคมอื่น การติดต่อทางวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การติดต่อโดยตรงก็คือการที่คนต่างวัฒนธรรมกันได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ค่านิยมและพฤติกรรมต่อกันซึ่งอาจจะเป็นไปได้ในหลายรูปแบบ อาทิ การค้า การศึกษาในต่างประเทศ รวมไปถึงการเผยแพร่ศาสนาของคณะธรรมทูตต่าง ๆ และการอพยพเข้าทามาหากินของคนต่างสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น การที่คนต่างวัฒนธรรมมีโอกาสได้เห็นแบบอย่างของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตนอยู่ในเวลานานพอสมควร อาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง หรือในบางส่วนของวัฒนธรรมทั้งสองก็ได้ นอกจากการติดต่อโดยตรงแล้ววัฒนธรรมยังอาจติดต่อกันได้โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่มีใช้ตัวบุคคลได้อีก ก็คือสื่อสารมวลชน (mass media) ซึ่งรวมทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ เป็นต้น

1.6) กรอบแนวคิด "ความทันสมัย" (Modernization) งามพิศ สัตย์สงวน (2538) กล่าวว่า ความทันสมัยการกลายเป็นสมัยใหม่ หมายถึง กระบวนการที่สังคมกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา เคลื่อนเข้าสู่ทิศทางของการนำเอาระบบเทคโนโลยี และระบบทางวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะสังคมประเภทอุตสาหกรรมมาใช้ ความทันสมัยเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมสังคมที่มีขอบเขตกว้างขวางมากรวมเอาปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เข้าไว้ด้วย เช่น การกลายเป็นอุตสาหกรรมที่นำเอาเทคโนโลยีแบบใช้เครื่องจักรต่าง ๆ กระบวนการผลิตแบบอุตสาหกรรม การกลายเป็นเมือง เศรษฐกิจการตลาด โครงสร้างการบริหารทางราชการและการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง การเติบโตของกลุ่มคนที่ไม่ใช่เครือญาติกันและความคิดของการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ทศคติแบบเช็ลธอว์คกลางและแบบจารีตนิยม ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมชาวไร่ชาวนา และสังคมระดับเผ่า ต้องเปิดทางให้กับการแสวงหาความสำเร็จในชีวิต เมื่อสร้างความมั่งคั่ง และสถานภาพให้สูงขึ้นให้ส่วนของสังคมที่ใหญ่กว่าชุมชนของตัว ซึ่งเป็นไปได้เพราะการเปลี่ยนแปลงที่นำมาโดยการทำให้เป็นสมัยใหม่

Semelser (1970) กล่าวว่าหมายถึง กระบวนการ 4 กระบวนการ
ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องแก่กันและกันอันได้แก่

1) การเปลี่ยนจากการใช้เทคโนโลยีที่เรียบง่ายกลายมาเป็นเทคโนโลยีที่มีพื้นฐานอยู่บนความรู้ทางวิทยาศาสตร์

2) การเปลี่ยนแปลงจากการทำการเกษตรเป็นการผลิตเพื่อยังชีพ
มาเป็นการผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้รวมถึงการรู้จักปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อขาย
การที่เกษตรกรซื้อสินค้าจากตลาด (แทนที่จะผลิตเอง) และการใช้แรงงานรับ
จ้าง

3) การเปลี่ยนแปลงจากการใช้แรงงานคนและสัตว์กลายมาเป็น
เครื่องจักร เพื่อทำการผลิตสินค้า ป้อนตลาดที่มีขอบเขตกว้างกว่าชุมชนที่ทำ
การผลิตสินค้านั้น

4) การเปลี่ยนแปลงสภาพทางนิเวศน์วิทยา จากชาวชนบทกลาย
มาเป็น ชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นขึ้นดังนั้นคำว่า การสร้างความทันสมัย จึง
ไม่ใช่กระบวนการทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะรวมไปถึง
การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีระบบนิเวศน์และสังคมวัฒนธรรมต่าง ๆ อีกด้วย

แนวคิด "ความทันสมัย" นี้ยังประกอบไปด้วยกระบวนการอีก 2
ประการคือ การอุตสาหกรรม (industrialization) และการเป็นเมือง
(urbanization)

กระบวนการอุตสาหกรรม คือ การนำเอาพลังงานรูปต่าง ๆ มาทด
แทนพลังงานมนุษย์เป็นพื้นฐานของการผลิตสินค้า (Lanski and Lenski ,
1987 : 233-285) และดัชนีการกลายเป็นอุตสาหกรรมดูจากสัดส่วนการเกษตร

กรรมลดลง แสดงว่าประเทศนั้นเริ่มกระบวนการอุตสาหกรรม (Clark Kerr 1983:5) ส่วนกระบวนการที่เรียกว่าการเป็นเมืองนั้น งามพิศ สัตย์สงวน (2534) กล่าวว่า ในประเทศต่าง ๆ ของเอเชีย แอฟริกาและลาตินอเมริกา การอพยพอย่างสมัครใจและต่อเนื่องของชาวไร่ชาวนามายังศูนย์กลางของเมืองต่าง ๆ เป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าเมืองต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญทางวัฒนธรรมในสังคมก่อนอุตสาหกรรม แต่ในโลกปัจจุบันการอพยพเข้าสู่เมืองได้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ชาวชนบทอพยพเข้ามาในเมืองเพื่อมองหาการทำงานและหากโลกทางสังคมที่พวกเขา มองว่า มันสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตอยู่ในเมือง มันมีหลายหนทางที่การกลายเป็นเมืองมีผลกระทบต่อสังคมประเพณี นักมานุษยวิทยาคนหนึ่งได้พูดถึงลักษณะการปรับตัวของสังคมประเพณีต่อการกลายเป็นเมืองว่ามีลักษณะเป็นเมืองว่ามีลักษณะเป็นวงกลม 3 วง หรือหมายถึงด้าน 3 ด้าน ที่ต้องปรับตัวคือ ในชุมชนชนบทที่พวกเขาอพยพมา ในหมู่พวกเขาที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองและภายในชุมชนเมืองที่พวกเขาอพยพเข้ามาอยู่ไม่ว่าจะเป็นการอพยพอย่างชั่วคราวหรือถาวร การอพยพเข้าสู่เมืองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสังคมประเพณี และไม่ได้เพียงว่าผู้อพยพเข้าเมืองเปลี่ยนแปลงไปในกระบวนการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในเมือง แต่ชุมชนต้นทางก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยอิทธิพลของสิ่งใหม่ ๆ ที่มาจากศูนย์กลางของเมืองโดยสื่อมวลชน เช่น วิทยุ ภาพยนตร์มาถึงมือชาวชนบท หรือโดยการเชื่อมโยงระหว่างผู้อพยพจากชนบทและผู้อยู่เบื้องหลังในหมู่บ้าน ไม่แต่เพียงสินค้าใหม่ ๆ แต่รวมเอาความคิดความรู้ ค่านิยมของชาวเมืองผ่านมาถึงชาวชนบทโดยผู้อพยพเข้าเมือง อิทธิพลดังกล่าวจะกระจายสู่หมู่บ้านอย่างช้า ๆ เริ่มจากวัฒนธรรมทางวัตถุก่อนแล้วตามมาด้วยการจัดระเบียบทางสังคมและอุดมการณ์ต่าง ๆ

Nels Anderson (1964) คือ การที่ประชาชนจากชนบทย้ายถิ่นไปในเมืองเพื่อตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง ประชาชนบทเหล่านั้นจะเปลี่ยนไปสู่กรรมวิธีวัดความเป็นอยู่แบบเมือง นั้นอาจกล่าวได้ว่าประชาชนได้ย้ายถิ่นฐาน ได้เปลี่ยนงานจากการเกษตรกรรมไปสู่งานที่ไม่ใช่เกษตรกรรม ซึ่งหมายความว่า

เขาทั้งหลายเป็นผู้ที่มีอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม

1.7) กรอบแนวคิด "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ" (National Economic and Social Development Plan) สรุปได้ว่า ในแผนที่ 1 ได้กำหนดแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ เน้นเฉพาะด้าน เศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการลงทุนในสิ่งก่อสร้างขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้มีการลงทุนในด้านเอกชน และเพิ่มผลผลิตทางสาขาเกษตรและ อุตสาหกรรมอย่างได้ผลดี เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

ในแผนพัฒนาฉบับที่ 2 ยังคงยึดแนวทางเดิมตามแผนพัฒนาฉบับที่ 1 และได้รวมการพัฒนาในด้านรัฐวิสาหกิจ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้าไว้ ด้วย แผนพัฒนาฉบับที่ 2 นี้ได้เป็นการเสริมสร้างโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้มีการคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงการอื่น ๆ ด้วย

ส่วนแผนพัฒนาฉบับที่ 3 แยกเป็นประเด็นให้เห็นชัดเจนในระหว่าง เป้าหมายการพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวมดังนี้

1. ในด้านรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เน้นหนักไปในการ รักษาอัตราการขยายตัวของปริมาณเงินตราให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และ รักษาเสถียรภาพทางการเงินระหว่างประเทศ

2. ในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและยกระดับการผลิต มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้แก่ประชาชนในชนบท ในด้านอุตสาหกรรมก็ได้เน้นการปรับปรุงโครงสร้างเพื่อให้มูลค่า สินค้าอุตสาหกรรมส่งออกเพิ่มสูงขึ้น

3. ในด้านการลดความแตกต่างของรายได้และบริการสังคม เน้นการดำเนินงานในแนวใหม่ 3 แนวคือ

- 3.1 การลดอัตราภาษีเพิ่มของประชากร
- 3.2 การขยายการกระจายบริการด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 3.3 การสร้างโอกาสและปรับปรุงขีดความสามารถของประชาชนให้สามารถได้รับประโยชน์จากบริการขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อการผลิตในเขตชนบทได้อย่างเต็มที่มากยิ่งขึ้น

ในแผนพัฒนาฉบับที่ 4 มุ่งเน้นแนวทางหลักในการพัฒนาที่สำคัญ

เน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยมุ่งขยายการผลิตสาขาเกษตรและปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมให้สามารถขยายการผลิตเพื่อส่งออก และเพื่อการกระจายรายได้ตลอดจนการมีงานทำให้ส่วนภูมิภาค และมุ่งรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศโดยเน้นฐานะดุลการชำระเงินและการขาดดุลงบประมาณให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะค้ำจุนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งภายนอกและภายในประเทศ เร่งบูรณะและปรับปรุงการบริการทรัพยากรหลักของชาติ รวมทั้งการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาพัฒนาในลักษณะที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่ในชาติ

ส่วนในแผนพัฒนาฉบับ 5 มีลักษณะดังนี้

1. มีลักษณะเป็นแผนนโยบายที่ได้ยึดพื้นที่เป็นหลักในการวางแผน กำหนดแผนงานและโครงการ เพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติทั้งในภาครัฐและเอกชน
2. เน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศเป็นพิเศษ โดยการเร่งระดมเงินออมสร้างวินัยทางเศรษฐกิจการเงิน และการ

ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจต่าง ๆ

3. เน้นความสมดุลในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมุ่งกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาคและเน้นเรื่องการเมืองระบอบวินัยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

4. เน้นการแก้ปัญหาความยากจนในชนบทล้าหลัง โดยมีแผนงานและโครงการพัฒนาที่มุ่งในหลักประกันที่จะให้ชาวชนบทอยู่พอกิน และช่วยเหลือตัวเองได้ในที่สุด

5. เน้นการแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติให้ได้ผลต่อประชาชนอย่างจริงจัง เพื่อให้การปฏิบัติงานทุกด้านได้ผลทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

6. เน้นบทบาทและการระดมความร่วมมือจากเอกชนให้เข้ามามีส่วนแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ

ส่วนในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 มีแผนงานหลัก 10 แผนงาน

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจส่วนร่วม เพื่อให้การเงินการคลังมีเสถียรภาพมากขึ้น โดยเน้นการระดมเงินออกภายในประเทศ การใช้จ่ายรัฐบาลอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ การเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนา

2. แผนคน สังคมและวัฒนธรรม โดยพัฒนาฝีมือควบคู่ไปกับคุณภาพชีวิต โดยเน้นการพัฒนาสังคมในระดับพื้นฐานคือ พัฒนาคุณภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้มีความก้าวหน้า มีความสงบสุข เกิดความเป็นธรรม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมส่วนรวมไปพร้อม ๆ กับดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ ตลอดจนวัฒนธรรมและค่านิยมอันดี

3. แผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเพิ่มบทบาทองค์กรประชาชนในท้องถิ่น เน้นการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิด อย่างมีประสิทธิภาพประสานการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด สนับสนุนให้มีการจัดทำเครื่องมือในการประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

4. แผนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นแผนหลักของชาติ ระยะยาว มีแนวทางหลัก 3 ประการคือ

4.1 พัฒนาระบบเชื่อมโยงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เข้ากับการพัฒนาระบบการผลิต การตลาดและการสร้างงาน

4.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและการดำเนินกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.3 เสริมสร้างบทบาทเอกชนในการพัฒนาและใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการผลิต

5. แผนปรับปรุงการบริหารและทบทวนบทบาทของรัฐในการพัฒนาประเทศ มุ่งให้ความสำคัญกับการปรับปรุงระบบบริการของรัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ เพิ่มการประสานงานระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้าใจที่ดีร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อผนึกกำลังกันในการพัฒนาประเทศและพัฒนาเครื่องมือการบริหารงานพัฒนา ได้แก่ระบบการประชาสัมพันธ์ และระเบียบข้อกฎหมายต่าง ๆ

6. แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจให้มีแนวโน้มน่าพอใจ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจ โดยส่วนร่วมไว้ว่าให้ลดการกู้ยืมเงินจากแหล่งภายนอก โดยเพิ่มการระดมทุนจากแหล่งภายในแทน จำกัดขนาดและลักษณะการลงทุนของ

รัฐวิสาหกิจ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการและทั้งกำหนดแนวทางการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ประสบปัญหาขาดทุนต่อเนื่องระยะยาว โดยขาดเหตุผลที่สมควร

7. แผนการผลิตการตลาดและการสร้างงาน โดยเน้นโครงสร้างการผลิตเริ่มกระจายตัว มีวัตถุประสงค์หลัก คือ มุ่งปรับโครงสร้างการผลิตและการตลาดของประเทศไทยให้มีการกระจายตัวมากขึ้นเพื่อให้สามารถรองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพการเงิน เศรษฐกิจและการค้าของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีการกีดกันทางการค้าอยู่ตลอดเวลา โดยมีมุ่งสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการบริการ

8. แผนพัฒนาระบบบริหารพื้นฐานซึ่งมีปัญหาในบางจุด เน้นการนำบริการพื้นฐานที่มีอยู่แล้วมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และวางแผนเชื่อมโยงโครงข่ายบริการพื้นฐานที่มีอยู่ให้สมบูรณ์พอเพียง และมีคุณภาพสูงขึ้นโดยวางแผนให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุน และปรับปรุงการบริการการจัดการและแก้กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ

9. แผนพัฒนาเมืองและพื้นที่เฉพาะกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค เน้นการพัฒนาาระบบเมือง ศูนย์กลางความเจริญและสร้างพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ๆ ขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ มีแนวทางหลัก 4 ประการ คือ

9.1 ประสานการลงทุนระบบบริการพื้นฐานเข้ากับมาตรการผังเมือง

9.2 แบ่งเบาภาระรัฐบาลโดยการสนับสนุนให้มีการลงทุนจากองค์กรท้องถิ่นและภาคเอกชน และยึดหลักการเกิดค่าบริหารให้คุ้มทุน

9.3 กระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมภูมิภาค พร้อมทั้งปรับปรุงมาตรการพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาภูมิภาค

9.4 ปรับปรุงการบริหารงานพัฒนาเมืองและพื้นที่เฉพาะให้มีประสิทธิภาพ

10. แผนพัฒนาชนบท โดยที่จะขยายครอบคลุมทั่วประเทศและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนให้มากขึ้นโดยได้กำหนดเป้าหมายพัฒนาไว้ว่า

10.1 มุ่งแก้ไขปัญหาผลผลิตด้านเกษตรกรรมในเขตชนบท้าหลัง เพื่อให้ประชาชนมีอาหารเพียงพอบริโภคและมีรายได้เพิ่มขึ้นรวมทั้งส่งเสริมด้านการตลาดและการจ้างงานในเขตปานกลางและก้าวหน้า

10.2 ด้านสังคม ให้ประชาชนเข้าถึงบริการสังคมพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินและพึ่งตนเองให้มากที่สุด

ส่วนแผนพัฒนาฉบับที่ 7 มีแนวทางหลัก 3 ประการได้แก่

1. แนวทางการกระจายรายได้และการกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาค และชนบทประกอบด้วย ดำเนินนโยบายการเงินการคลังและการพัฒนาตลาดทุน กระจายการถือครองทรัพย์สิน ปรับโครงสร้างการผลิตด้านเกษตรกรรม และกระจายอุตสาหกรรมและบริการไปสู่ภูมิภาค พัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคให้เป็นงานเศรษฐกิจและงานการจ้างงานหลักของแต่ละภาค พัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของตนในชนบท พัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตคนยาก

จนในเมือง

2. แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา และสาธารณสุข พัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศปรับปรุงระบบบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

3. แนวทางการพัฒนากฎหมายรัฐวิสาหกิจและระบบราชการ ประกอบด้วย ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับทิศทางและกระบวนการพัฒนาพัฒนาประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจพัฒนาระบบราชการ

ผลของการพัฒนาของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวในระดับสูงและเปิดกว้างเข้าสู่ระบบ เศรษฐกิจนานาชาติมากขึ้น

2. ฐานะการเงินการคลังของประเทศมีเสถียรภาพและคนไทยมีรายได้และการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยที่ฐานะการเงินการคลังของประเทศมั่นคงและมีเสถียรภาพ อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับที่ควบคุมดูแลได้ การจ้างงานและค่าแรงเพิ่มสูงขึ้นรายได้ต่อหัวของประเทศเพิ่มขึ้นเท่าตัว

3) การพัฒนาที่ผ่านมาซึ่งมีความไม่สมดุลอยู่หลายด้าน ได้แก่ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มครัวเรือนระดับต่าง ๆ ตลอดทั้งชนบทกับเมือง มีมากขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง การขาดแคลนบริการพื้นฐาน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 มีความรุนแรงมากขึ้นช่องว่างระหว่างการออมในประเทศกับการลงทุน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาการค้าของสังคมไทยให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระบบราชการปรับตัวไม่ทัน และไม่สนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

4) สรุปผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างมั่นคง และมีเสถียรภาพและฐานการเงินการคลังของประเทศดีขึ้นซึ่งทำให้คนไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ในขณะเดียวกันการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลดังที่กล่าวมาหลายประการ ซึ่งจะเปิดอุปสรรคและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน และมีคุณภาพในระยะยาวต่อไปได้

ผลงานที่เกี่ยวข้อง

ประวัติศาสตร์มอญ

สุภรณ์ โอเจริญ (2519) ศึกษาชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะและบทบาทในสังคมไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น เป็นการศึกษาเรื่องราวของชาวมอญในประเทศไทย ในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลาง เมื่อเริ่มมีหลักฐานว่ามีชาวมอญอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นฐานะ และสภาพความเป็นอยู่ของชาวมอญในประเทศไทย ตลอดจนบทบาทและความสำคัญของชาวมอญในสังคมไทย รวมทั้งการปรับตัวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างในหมู่บ้านมอญ 3 ตำบล คือ ตำบลทรงคะนอง ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ตำบลคลองควาย ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี และตำบลบ้านม่วง ในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มาเป็นตัวอย่างประกอบการวิเคราะห์ พร้อมทั้งได้ประเมินผลการปรับตัวในหมู่บ้านมอญทั้ง 3 แห่งนั้นด้วย

พระมหาช่วง อุ่เจริญ กล่าวถึง พงศาวดารชนชาติมอญซึ่งเป็นการ
 แปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับภาษารามัญ ซึ่งถิ่นเดิมของชนชาติมอญแรกเริ่ม
 อาศัยอยู่ในประเทศอินเดียตอนใต้ ในแคว้นมณีปุระ (ในปัจจุบัน เรียกว่า
 แคว้นอัสสัม) ของแม่น้ำคริสนาและโคทาวารี ต่อมาชาวมอญได้อพยพจาก
 อินเดียตอนใต้มาสู่สุวรรณภูมิ คือ เมืองสะเทิม ซึ่งตัวอยู่ปากอ่าวเมาะตะมะ
 ประชาชนชาวมอญมีการติดต่อกับชาวอินเดียเป็นส่วนใหญ่ วัฒนธรรมของ
 อินเดียจึงเผยแพร่เข้ามาสู่มอญตั้งแต่นั้นมา ต่อมาในสมัยพระเจ้าอะโนระชามัง
 ช้อยกทัพมาล้อม ในปี พ.ศ. 1176 และยึดเมืองสะเทิมได้ มอญจึงเสียเมือง
 สะเทิมไป แต่ไม่ถึงกับเสียเอกราช ชาวมอญได้อพยพไปสมทบอยู่ที่เมืองหงสาวดี
 ชาวมอญอยู่ด้วยความสงบสุขจนถึงสมัยพระยาทะละซึ่งตรงกับสมัยพระเจ้าอลอง
 พญา พระยาทะละถูกพม่าจับตัวไปเจรจากับพระเจ้าอลองพญา และพม่ายก
 ทัพเจ้ามาถึงเมืองหงสาวดี และยึดเมืองได้เมื่อ พ.ศ. 2300 ณ วันศุกร์ แรม
 8 ค่ำ เดือน 6 เวลาสองยามเศษ นับตั้งแต่นั้นมามอญจึงเสียเอกราชให้แก่
 พม่าจนถึงปัจจุบันนี้

ประเพณี ความเชื่อทางสังคมและพิธีกรรมชาวมอญ

ทองคำพินันท์และไพจิตร สุขศิลา กล่าวถึง การละเล่นและประเพณี
 ท้องถิ่น ของชาวมอญที่จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ข้าวแช่
 ของชาวไทยรามัญที่เรียกว่า "เป็งสงกรานต์" การเล่นสะบ้า มอญรำ ทะแยมอญ
 การรำพาข้าวสาร การตักบาตรพระร้อย การจุดลูกหนู มอญตั้ง ประเพณี
 การเล่นเข้าผี ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ประเพณีการแห่ทางหงส์ และ
 ประเพณีคำโพธิ์

เป็งสงกรานต์ เป็นประเพณีสงกรานต์ ข้าวแช่ของชาวไทยรามัญ
 (มอญ) ที่ชาวบ้านว่า "เป็งสงกรานต์" คือประเพณีการนำข้าวสุกแช่นลงใน
 น้ำเย็นลอยดอกมะลิ พร้อมกับจัดอาหารคาวหวานจัดเป็นสำรับ แล้วนำออกชบวน

แห่ไปถวายพระและญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือในวันสงกรานต์ตอนบ่ายก็จะมีการก่อพระทราย และร่วมปลี่ยนกปลอยปลา นำน้ำหอมไปสรงน้ำพระ ขอพรจากพระและยกชพานไปรดน้ำอวยพรผู้ใหญ่ ตามประเพณีที่ได้ยึดถือกระทำกันมา

การเล่นสบ้า ในวันสงกรานต์ตอนบ่าย ๆ จะมีหนุ่มสาวมาพบปะกันสมาคมกันอย่างใกล้ชิด ผู้ใหญ่จะเปิดโอกาสให้ลูกหลานของตนแต่งกายให้สวยงามเป็นพิเศษมาชุมนุมเล่นทอยลูกสบ้ากัน

มอญรำ เป็นประเพณีของชาวมอญโบราณ ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีการใช้ปีพาทย์มอญเล่นประกอบการรำและการร้องใช้หญิงสาวจำนวน 8-12 คนขึ้นไปรำในงานพิธีมงคลจะแต่งกายชุดสดสวยของชาวมอญ ห่มสะไบเฉียง เลื้อยแขนยาวทรงกระบอกกลม เก้าวมมวยรัดด้วยดอกมะลิสด ทัดดอกไม้สดข้างหูและสวมกำไลที่ข้อเท้า เว้นแต่พิธีงานศพ จึงจะแต่งชุดขึ้นสีดามีเชิง ห่มสะไบสีขาว ปัจจุบันการแสดงมอญรำยังนิยมใช้แสดงงานต้อนรับแขกและงานศพของผู้มีเกียรติ

ทะแยมมอญ เป็นการละเล่นพื้นเมืองของหนุ่มสาวชาวมอญมีลักษณะคล้ายหมอรำของภาคอีสานหรือลำตัดของคนไทยภาคกลาง มีการร้องเพลงเกี่ยวพารา สี่ต่อปากต่อคำกัน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นก็มีไวโอลินและซอ ทะแยมมอญใช้เล่นได้ทั่วไปในวาระที่ต้องการความสนุกสนาน ครึกครื้น ไม่จำเป็นต้องเป็นงานพิธี

การรำพาข้าวสาร เป็นประเพณีของชาวมอญ นิยมทำกันหลังจากการออกพรรษา เป็นช่วงการทอดกฐินและทอดผ้าป่า โดยคณะผู้รำพาข้าวสารจะพาเรือไปขอรับบริจาคข้าวสาร เงินทอง และสิ่งของแล้วนำไปร่วมในการทอดกฐินในวัดที่ไม่มีใครจองกฐินในช่วงระยะนั้น การรำพานี้จะใช้เวลากลางคืน

การตัดขาดพระร้อย เป็นประเพณีของชาวมอญ ที่ทำในเทศกาลออกพรรษา ด้วยการนำอาหารดาว-หวาน ลงเรือมาจอดเรียงรายริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อรอตัดขาด

การจุดลูกหนู เป็นเพณีเผาศพพระภิกษุ-สามเณร ใช้ดอกไม้เพลิงเป็นชนวน ลำตัวเจาะร้อยเชือกชนวนเมื่อจุดชนวนไฟจะวิ่งตามชนวนไปยังดอกไม้เพลิง ดอกไม้เพลิงจะวิ่งไปชนเมรุ

มอญคั่ง เป็นประเพณีที่มอญรำลึกถึง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้พากันมาลอยเรือยังสถานที่ที่พระองค์เคยประทับ ณ บ้านม่วง ตั้งแต่วันแรม 8 ค่ำ เป็นต้นไปเวลาเช้าทำบุญใส่บาตร โดยพระจะมารับบาตรทางเรือ ประเพณีนี้ได้แตกออกไปยังวัดต่าง ๆ โดยกำหนดเรียงกันเป็นวัน ๆ บางวัดมีพระ 100 รูป บางวัดก็ 50 รูป ซึ่งทางวัดที่เป็นเจ้าของสถานที่ที่จะชิงเชือกไว้ริมแม่น้ำหรือลำคลอง พระจะสาวเชือกที่ชิงไว้เป็นเรื่อย ๆ ชาวบ้านก็ใส่บาตรถวายพระทุกรูปพอถึงตอนเพล มีการทำบุญสลากภัตตรชนมกล้วยข้าวเม่าทอด เจ้าอาวาสจะนิมนต์พระจากวัดต่างๆ ให้มาฉันตามกำหนดมากน้อยเป็นงานประเพณีประจำปี เช่นนี้ทุกวัด บางวัดจะมีการสมโภช เช่น ลิเก กลางคืนมีภาพยนตร์บ้าง มีการปิดทองพระในตอนเย็นประมาณ 16 นาฬิกา หนุ่มสาวจะพากันลอยเรือเป็นที่สนุนสนาน

ประเพณีการเล่นเข้าผี บ้านม่วงหรือบ้านท่าควายซึ่งอยู่ในตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานีในปัจจุบัน คือถิ่นกำเนิดประเพณีการเล่นเข้าผี ซึ่งมีมาแต่โบราณกาล ไม่มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หันมาเชื่อภูติผีปีศาจนิยมการบนบานศาลกล่าว การเล่นใช้วิธีการเข้าทรงในปัจจุบันต่างกันเพียงแต่เป็นการเชิญผี มิใช่เช่นเจ้าเท่านั้นเอง จะมีการร้องเพลงเชิญผีให้มาเข้าร่างทรงเรียกชื่อตามอุปกรณ์ที่ใช้เล่น เช่น ผีกะลา ก็ใช้กะลาประกอบ ผีกระดังก็ใช้กระดังประกอบ นอกจากนี้ยังมีผีสิง ผีสู่ม และผีอัฐ ซึ่งวิธีการเล่น

เหมือน ๆ กัน ประเพณีนี้มักเล่นก่อนเทศกาลตรุษสงกรานต์ 15 วัน เล่นในเวลากลางคืนถือว่าประเพณีนี้เป็นการนัดหมายรวมญาติพี่น้อง เตรียมของเตรียมการทำบุญเทศกาลสงกรานต์

ประเพณีทำบุญกลางบ้าน เป็นประเพณีที่ชี้ให้เห็นถึงวัฒนธรรมเก่าแก่ของจังหวัดปทุมธานี แสดงให้เห็นถึงความเชื่อสมัยโบราณว่าคนเราเมื่อตายไปแล้วจะเหลือแต่วิญญาณซึ่งเรียกว่า ผี ใครทำดีเมื่อตายไปได้กินบุญเก่า คนที่ก่อกรรมทำชั่วตายไปจะกลายเป็นผีคอยหาก ออกอาละวาดชาวบ้าน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยขึ้นในครอบครัวใดก็คิดว่าเป็นเพราะผี จึงมีการทำบุญไปให้โดยมีอาหารประเภท ขนมต้มแดง ขนมต้มขาว กุ้งพร้าวปลาหมึก เหล้า 1 ไห ไก่ 1 ตัว ไปวางไว้ที่ทางสามแพร่ง ถือว่าเป็นการทำบุญให้ผีที่ไม่มีญาติ และที่นิยมทำบุญกลางบ้าน เพราะเชื่อว่าในบ้านมีผีบ้านผีเรือน จึงใช้สถานที่นอกบ้านมักทำกันกลางทุ่งนา ในการประกอบพิธี แต่ละหมู่บ้านจะกำหนดวัดและสถานที่เป็นจุดรวม จัดปีละครั้งไม่กำหนดเดือนตายตัว

ประเพณีส่งข้าวแช่ เป็นประเพณีที่แตกต่างไปจากจังหวัดอื่นและจัดในช่วงวันสงกรานต์ ที่ทุกคนครัวเรือนจะเตรียมการทำข้าวแช่ และกับข้าวกับข้าวมีเนื้อเค็มผัด กะปิทอด ไข่เค็มผัด หัวผัดกาดหวาน ปลาผัด วันที่ 13 เมษายน ตอนเช้าจะจัดหุงข้าวพอสุกแล้วนำมาชามน้ำให้หมดชาม แล้วเอาผ้าขาวห่ออบด้วยดอกมะลิ ต้มน้ำเปล่าให้เดือดทิ้งให้เย็น เวลานำข้าวแช่ไปแจกจะนำหม้อข้าวแช่ที่เรียกว่าหม้อตาล หรือหม้อขนม มาล้างให้สะอาดแล้วเอามาลนไฟจากกาบมะพร้าวเพื่อให้มีกลิ่นหอมแล้วนำข้าวอบดอกมะลิ ต้มน้ำเดือดที่เย็นแล้วและสำหรับกับข้าวไปถวายพระสงฆ์ที่วัดและส่งตามบ้านญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ส่งตั้งแต่เช้าจนเพลของวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี พอตกตอนบ่ายจะไปรวมกันที่วัด มีการก่อพระทราย ปล่อยนบก ปล่อยปลา สรงน้ำพระ แล้วรับพรจากพระครึ่ง เสรีจพิธีหนุ่มสาวเฒ่าแก่จะสาดน้ำดำหัวกันอย่างสนุกสนานแล้วกลับมาอาบน้ำผู้ใหญ่ มีพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เอาน้ำอบประพรมเปลี่ยนเสื้อผ้าให้ใหม่แล้วผู้ใหญ่

จะให้ศีลให้พรแก่ลูกหลาน

ประเพณีการแห่ทางหงส์ มอญเรียกว่า แห่ฮะตีะโน้ (ทางหงส์) ก่อนถึงวันสงกรานต์ชาวไทยรามัญจะนัดกันมาที่วัดเพื่อเย็บทางหงส์ และช่วยกันประดิษฐ์ดอกไม้ ที่เรียกว่า ดอกชบา เพื่อนำไปประดับที่ทางหงส์ให้สวยงาม การเย็บทางหงส์มักจะทำที่วัดเพราะสถานที่กว้างท่าสะดวก ทางหงส์จัดทำ 2 วันก็เสร็จ เมื่อทำเสร็จแล้ว ก็จะจัดการแห่โดยใช้กลองยาวแห่ มีหนุ่มสาวเฝ้าแห่จัดเป็นขบวนร้องรำทำเพลงสนุกสนาน ให้คนหนึ่งถือบาตรแห่ให้ไปตามหมู่บ้าน ชาวบ้านเห็นก็ยินดีศรัทธาบริจาคเงินร่วมทำบุญใส่บาตร ครั้นแห่เสร็จแล้วจะนำเงินและทางหงส์ไปถวายพระที่วัด พระท่านจะให้ศีลให้พร และท่านจะถามว่าจะเอาทางหงส์ไปแขวนเมื่อไร ผู้เป็นหัวหน้าขบวนแห่จะเป็นผู้กำหนดเอาสุดท้ายของสงกรานต์ทุกปี โดยนำไปแขวนไม้ไผ่ตัวหงส์ใกล้ ๆ กับยอดเสาหงส์ การที่ต้องแห่ทางหงส์ทุกปี เพราะถือเป็นประเพณีว่า หงส์ปีหนึ่งจะต้องถ่ายชน โดยเฉพาะทางหงส์จะหลุดหมด ทางเป็นสิ่งสำคัญ เป็นผู้กำหนดทิศทางเหมือนทางเสือเรือ ถ้าไม่มีทาง หรือทางเสื่อย่อมไปไม่ตรงทิศทางที่ต้องการ ฉะนั้นชาวไทยรามัญจึงกำหนดให้มีการแห่ทางหงส์ขึ้นในวันสงกรานต์ทุกปี อีกประการหนึ่งเมื่อได้เงินจากการแห่ทางหงส์ ก็จะนำไปถวายพระเพื่อบำรุงวัดต่อไป

ประเพณีค้ำโพธิ์ เดิมมอญที่บางโพธิ์ใช้ไม้โพธิ์มาแกะสลักเป็นพระพุทธรูปเพื่อเป็นพุทธรูปบูชา ต่อมาไม้โพธิ์ได้ลดน้อยลง เพราะนิยมปลูกเฉพาะที่วัด สภาพต้นโพธิ์ที่โอนเอน หรือจะโค่นล้มจึงเกิดประเพณีค้ำโพธิ์ขึ้น ถือเป็นการต่ออายุผู้ที่ค้ำโพธิ์นิยมในเทศกาลสงกรานต์ จัดเป็นประเพณีที่ดีและถือว่าเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้อีกวิธีหนึ่ง

จารุเกตุ กาญจนภา (2519) ได้ศึกษาประเพณีสามัญในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยเห็นประเพณีสงกรานต์ ได้แก่ ประเพณีหุงข้าวสงกรานต์ ประเพณีแห่ปลา-ปล่อยนก ประเพณีแห่ธง "ชวีชัย ไชย"

การเล่นสะบ้าและทะแยมมอญ ประเพณีการนับถือผี เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสถานอาศัย และที่สำคัญคือ บรรพบุรุษ ประเพณีการรำผี ประเพณีการเกิด ประเพณีการทำศพ คนมอญเคยมีระบบเครือญาติที่แน่นแฟ้นกว่าไทยจะเห็นได้จากการนับถือสัตว์เป็นสัญลักษณ์ประจำตระกูลเหมือนเป็น Totem โดยจะถือสัตว์ชนิดหนึ่งใดเป็นญาติที่ต้องละเว้นไม่ฆ่า และผู้ที่นับถือสัตว์ชนิดเดียวกันจะนับเป็นญาติพี่น้องที่จะต้องมาร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ในการรำผี และห้ามมิให้แต่งงานกันด้วยและจากการนับถือบรรพบุรุษ โดยจะมีสิ่งของเป็นสัญลักษณ์แทนวิญญาณของบรรพบุรุษ และพี่ชายคนโตเป็นผู้เก็บรักษา แต่ปัจจุบันความเชื่อถือในเรื่องนี้คลายลงมาก โดยให้ความเห็นว่าเป็นเรื่องจุกจิกน่ารำคาญต่อข้อห้ามต่าง ๆ ในเรื่องผีผี ดังนั้นข้อห้ามต่าง ๆ ก็มิได้ปฏิบัติกันเคร่งครัดเหมือนก่อน แต่ก็ยังคงมีความนับถือผีบรรพบุรุษในแง่ที่เป็นบรรพบุรุษแต่มิได้เชื่อว่าจะมีอิทธิพลต่อลูกหลานเช่นแต่ก่อนอีก

อะระโท โอชิม่า (2536) ศึกษาชีวิตพิธีกรรมและเอกลักษณ์ทางชาติของคนมอญในเมืองไทยที่บ้านมน อ่าเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี คนมอญมีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ซ้อนอยู่ 2 ระดับ คือในระดับที่เป็นคนไทย และในระดับที่เป็นคนมอญควบคู่กันไป ซึ่งการที่คนมอญในชุมชนมีเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งที่เป็นคนไทยนั้น ไม่ใช่ว่ามีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทย แต่มีเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งของสังคมไทยหรือประเทศไทย ซึ่งหลายชาติพันธุ์ซบซ้อนในระดับที่เป็นคนไทย คนมอญในชุมชนบ้านมาน แบ่งใช้สัญลักษณ์ของชาติพันธุ์มอญซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และกาลเทศะ ผู้วิจัยพบว่าสิ่งสำคัญที่จะนิยามความเป็นคนมอญ คือ เชื้อสายของคนมอญ โดยเฉพาะสายเลือดทางผู้ชายและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาณ์นับถือ เช่น พิธีเลี้ยงผีและพิธีรำผีนั้นเป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ โดยการสืบต่อทางสายเลือด และสืบต่อประวัติของชาติพันธุ์มอญ อีกนัยหนึ่งพิธีกรรมทางด้านพุทธศาสนาบางพิธีกรรม เช่น การทำบุญกันทั้ง 9 วัด ในวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา เป็นต้น ได้รวบรวมกลุ่มชาติพันธุ์มอญกลุ่มย่อย ๆ เข้าไว้ด้วยกัน จึงทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์มอญกลุ่มใหญ่ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการสร้างวัฒนธรรมและ

จารึกประเพณีของชาติพันธุ์มอญในขณะเดียวกันตำราต่าง ๆ ของคนมอญก็มีหน้าที่สำคัญต่อการชำระเอกลักษณ์ชาติพันธุ์มอญ โดยการสืบต่อประวัติและพิธีกรรมของคนมอญ และโดยการแสดงให้เห็นกฎและแบบอย่างการดำเนินชีวิตของคนมอญ

วาสนา อรุณกิจ ศึกษาพิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคมของลาวโห่งที่หมู่บ้าน บ้านสระ ตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พิธีกรรมในสังคมลาวโห่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ พิธีกรรมตามแนวพุทธศาสนา และพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการนับถือผี และการบูชาบรรพบุรุษ โดยลาวโห่งให้ความสำคัญกับพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมมาก พิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิมนั้นมีบางอย่างที่คล้ายกับวัฒนธรรมจีน เนื่องจากถิ่นเดิมของลาวโห่งหรือไทดำนั้นอยู่ทางตอนเหนือของเวียดนาม และอยู่ใกล้ตอนใต้ของจีน และได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนในสมัยก่อน วิถีชีวิตของลาวโห่งที่เห็นได้จากพิธีกรรมจะคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตของคนไทยลาวทางภาคอีสานของไทยลาวโห่งปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมอย่างเคร่งครัดจนกลายเป็นประเพณีการปฏิบัติพิธีกรรมถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งในอันที่จะอยู่ในสังคมและยังแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่เวทีต่อบรรพบุรุษ ความสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะ และในหมู่บ้าน สถานภาพและศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูล ตลอดจนเป็นการดำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชน การปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ ของลาวโห่งเป็นการยืนยันโครงสร้างทางสังคมที่มีอยู่ พิธีกรรมมีหน้าที่ในการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับสังคม และเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชน ตลอดจนเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสถานภาพระหว่างบุคคลในสังคมที่ประกอบกันเป็นกลุ่มต่าง ๆ

ในด้านโครงสร้างทางสังคมของลาวโห่งนั้น หลักเกณฑ์ในการจัดระเบียบทางสังคมในระดับครอบครัวใช้ระบบเครือญาติเป็นเกณฑ์โดยมีแนวความคิดเรื่องผีเดียวกันเป็นสัญลักษณ์ร่วมกัน การจัดลำดับเครือญาติมีแนวโน้มเป็นแบบฝ่ายเดียว โดยถือฝ่ายพ่อเป็นสำคัญและบิดาจะเป็นใหญ่ในครอบครัว ส่วน

การจัดระเบียบทางสังคม ในระดับชุมชนหมู่บ้านก็ขึ้นอยู่กับระบบเครือญาติ เช่นกัน โดยประกอบด้วยเครือญาติสายโลหิต และเครือญาติทางการแต่งงาน สังคมหมู่บ้านลาวโซ่งจึงประกอบด้วยครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัวที่เกี่ยวข้องเป็นเครือญาติกันไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ชุมชนลาวโซ่งมีการจัดลำดับชั้นทางสังคมตามลักษณะพื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคมไทดำ โดยใช้วงศ์ตระกูลเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชนชั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ชั้นชั้นคือ ชั้นชั้นผู้ท้าวและชั้นชั้นผู้น้อย ชุมชนลาวโซ่งมีลักษณะเป็นชุมชนเปิด เนื่องจากหนุ่มสาวลาวโซ่งจากสองชนชั้นนี้สามารถแต่งงานกันได้และไม่มีข้อห้ามเกี่ยวกับการแต่งงานกับบุคคลนอกกลุ่ม ยังผลให้สภาพของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงชั้นลงได้ โดยยึดถือชนชั้นทางฝ่ายสามีเป็นหลัก นอกจากนี้ชุมชนลาวโซ่งยังได้อาศัยความเชื่อในการนับถือผีและสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ ในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในชุมชน ทำให้บุคคลอยู่ในระเบียบวินัย มีศีลธรรม ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในชุมชนหมู่บ้าน พิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่งมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน พิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิม จะสะท้อนให้เห็นโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มชนทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชนหมู่บ้าน

การติดต่อทางวัฒนธรรม

สุจิตรา ประยูรพิทักษ์ ศึกษาการปรับตัวในทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวเข่า บ้านผาเตื่อ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปลงได้ดังนี้

การปรับตัวในทางเศรษฐกิจ การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจของชาวเข่าบ้านผาเตื่อนั้น นับว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากและค่อนข้างจะมากกว่าการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยอันสำคัญซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตและความคงอยู่ของชาวเข่าเอง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจยังมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อีกหลาย ๆ ด้าน

ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงและสะท้อนของการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจ จึงมีผลอย่างสำคัญต่อความคงอยู่ของสังคมหมู่บ้านเข้า
 ผาเดื่อ

การปรับตัวในทางสังคมและวัฒนธรรม การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวเข้าบ้านผาเดื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้เพราะชนบทธรรมนิยม ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวเข้าส่วนใหญ่ยังคงทำหน้าที่สนองความต้องการที่สำคัญบางอย่าง ให้แก่ชาวเข้าได้เป็นอย่างดีอยู่ ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงในทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวเข้าจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อย การเปลี่ยนแปลงในทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านเข้าส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและการติดต่อสัมพันธ์กับชาวพื้นราบ

การปรับตัวในด้านการปกครอง การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในด้านการปกครองของชาวเข้าบ้านผาเดื่อนี้ ส่วนใหญ่แล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อย และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็เป็น การเปลี่ยนแปลงเพียงรูปแบบภายนอกซึ่งรัฐบาลเป็นผู้กำหนดให้มีขึ้น การเปลี่ยนแปลงในทางการปกครองมีผลเพียงเล็กน้อยหรือแทบจะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ เลย แต่อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแปลงในทางการปกครองที่ถูกกำหนดให้มีขึ้นนี้ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ และการจัดการปกครองแบบดั้งเดิมบ้างในบางด้าน

การปรับตัวในด้านการอนามัย การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในด้านการอนามัยของชาวเข้าบ้านผาเดื่อนั้นนับว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพราะนอกจากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลและเอกชน รวมตลอดถึงศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ ชาวเขาจังหวัดเชียงรายจะได้มีการให้ความช่วยเหลือแก่ชาว

เข้าในด้านเหล่านี้อย่างกว้างขวางแล้ว ฐานะในทางเศรษฐกิจและความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประโยชน์ที่ได้รับจากการช่วยเหลือ พื้นฐานดั้งเดิมในทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่าง ฯลฯ ก็มีผลทำให้การเปลี่ยนแปลง ในด้านการอนามัยของชาวเข้าบ้านผาเต๋อดำเนินมาได้ด้วยดี

การปรับตัวในด้านการศึกษา การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาของชาวเข้าบ้านผาเต๋อ นั้นว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพราะนอกจากชาวเข้าจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการศึกษาจากศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงรายและหน่วยราชการอื่น ๆ มาเป็นเวลาช้านานแล้วชาวเข้าในหมู่บ้านเองก็ได้มองเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา ชาวเข้าในหมู่บ้านได้มีการตื่นตัวทางด้านการศึกษาที่ค่อนข้างสูง การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านผาเต๋อจะก่อให้เกิดผลอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในทางสังคม วัฒนธรรมและการอนามัย แต่อย่างไรก็ตามส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการศึกษาที่สำคัญก็คือฐานะในทางเศรษฐกิจของชาวเข้าเอง

การปรับตัวในด้านศาสนาและความเชื่อ การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในเรื่องศาสนา และความเชื่อของชาวเข้าบ้านผาเต๋อนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปน้อยมากหรือแทบจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงไปเลย ทั้งนี้เพราะศาสนาและความเชื่อของชาวเข้า ยังคงทำหน้าที่สนองความต้องการส่วนใหญ่ของชาวเข้าได้อยู่เป็นอย่างดีและแม้ว่าชาวเข้าจะได้รับการเปลี่ยนแปลงและยอมรับความเจริญในทางวิชาการแผนใหม่ เช่น การรักษาพยาบาลการศึกษา ฯลฯ แต่ชาวเข้าส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความความเชื่อ และมีการปฏิบัติตามพิธีและประเพณีในทางศาสนาอยู่อย่างครบถ้วน

ดารุฬสตรี สาราณวงศ์ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
ของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านเกริงกะเวีย ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด
กาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

ด้านการศึกษา การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการศึกษา
ของชาวกะเหรี่ยงนับว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุด เริ่มจากการก่อตั้ง
โรงเรียนชั้นประถมศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2513 ชาวกะเหรี่ยงเริ่ม
มองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา จนภายหลังได้มีการตื่นตัวทาง
การศึกษาที่ค่อนข้างสูง การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน
เกริงกะเวียก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะใน
ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ด้านการอนามัย การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการอนามัย
ของชาวกะเหรี่ยงมีมากในบางส่วน และไม่เปลี่ยนแปลงเลยในบางส่วน เช่น
ที่อยู่อาศัย เริ่มจากการใช้ไม้ไผ่เป็นโครงสร้างมาเป็นบ้านโครงสร้างไม้จริง
หลังคาเปลี่ยนมาใช้สังกะสี ยกเว้นบ้านใดบ้านที่จะใช้ไม้ไผ่เป็นชั้นบันไดเช่นเดิม
ในด้านอาหารการกิน ชาวกะเหรี่ยงนิยมใช้ น้ำปลา ผงชูรส น้ำมันพืช
บะหมี่สำเร็จ ขนมแห้งราคาถูกที่มีสีสังกะสีตามากขึ้น รวมทั้งใช้ช้อนแทนมือในการ
รับประทานอาหาร รู้จักใช้สบู่ ยาสระผม แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และใช้ผงซักฟอก
ส่วนเรื่องการใช้ส้วม แม้จะได้รับคำแนะนำและได้รับแจกหัวส้วมเป็นตัวอย่าง
แต่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ไม่มีเลย ปัจจุบันเริ่มมีชาวกะเหรี่ยงบางครอบครัว
ตึมน้ำต้มสุกเป็นประจำ แม้ว่าส่วนใหญ่ยังคงตึมน้ำห้วยโดยไม่ต้ม และมีหลาย
ครอบครัวที่กางมุ้งนอนเพื่อป้องกันโรคมาเลเรียชาวบ้านเกริงกะเวียเพิ่มมีสถาน
อนามัยประจำหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2526 แต่ชาวกะเหรี่ยงก็รู้จักการรักษาแบบแผน
ปัจจุบันมาก่อนแล้ว และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นกว่าการรักษาด้วยสมุนไพร
แต่อย่างไรก็ตามการคลอดบุตรยังไม่มี การเปลี่ยนแปลง หญิงกะเหรี่ยงยังนิยม
คลอดบุตรที่บ้านกับหมอต้าแย เพราะสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย การเปลี่ยน

แปลงและการปรับตัวด้านการอนามัยนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นจำเป็น และได้ประโยชน์คุ้มค่า

ด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจของชาวกะเหรี่ยงนั้นมีผลต่อการทำมาหากินและการดำเนินชีวิต เช่น ในเรื่องการถือครองที่ดิน ได้เปลี่ยนจากการถือครองตามประเพณีมาสู่การได้รับใบแสดงสิทธิทำกินในเขตป่าสงวน ซึ่งทางราชการออกให้เพื่อให้ชาวบ้านมีที่ดินทำกินเป็นที่แน่นอน และเพื่อมิให้เกิดการถากถางป่าเพิ่มขึ้น การเกษตรกรรมมีการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ พริก ฝรั่ง กล้วยและข้าวโพด ทำให้เกิดรายรับรายจ่ายเพิ่มขึ้น รู้จักการใช้เงินตรา มีการซื้อของจำเป็นภายในครอบครัวมาใช้ และมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่างเกิดขึ้นใหม่ในหมู่บ้าน ได้แก่ การตั้งโรงเรียนขนาดเล็กของผู้ใหญ่บ้านและการจัดตั้งธนาคารข้าวของหมู่บ้าน เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจมีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ด้านสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง เกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ที่เห็นชัดได้แก่ การแต่งกาย ซึ่งในปัจจุบันไม่พบการแต่งกายแบบกะเหรี่ยงในหมู่บ้านเกริงกะเวียเลย ส่วนในด้านภาษา ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทย โดยเฉพาะชนรุ่นใหม่ที่ซึ่งเป็นผลจากการตั้งโรงเรียนในหมู่บ้าน ปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยังมีบ้างที่นับถือผีแต่ก็เหลือไม่กี่ครอบครัว การนับถือศาสนาพุทธนั้นทำมานับชั่วอายุคนมิใช่เพิ่งเกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันการนับถือผีมีแนวโน้มจะหมดไป ชาวกะเหรี่ยงที่เกริงกะเวียส่วนใหญ่จะถือประเพณีตามแบบคนไทย เช่น การทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา ตักบาตรวันพระ โดยเฉพาะระหว่างเข้าพรรษาหรือทำบุญวันสงกรานต์ เป็นต้น ส่วนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดการตาย และการเรียกขวัญนั้น ส่วนใหญ่ยังรักษาของเดิมอยู่ ชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านนี้นับเครือญาติทางฝ่ายมารดา ระบบครอบครัวเป็นแบบครอบครัว

ครัวเดียว แต่ความสัมพันธ์ระหว่างกันยังเป็นระบบเครือญาติและมีการพึ่งพาอาศัยกันอยู่มาก

ด้านการปกครอง การเปลี่ยนแปลงส่วนที่สามารถเห็นได้ชัดที่สุดคือ การจัดการปกครองของหมู่บ้านเมื่อประมาณ พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นการจัดการปกครองที่ถูกกำหนดขึ้นจากภายนอกคือ จากรัฐบาล ถึงแม้ว่าจะไม่มีการปกครองเช่นนี้เกิดขึ้น แต่สังคมชาวกะเหรี่ยงก็คงอยู่ได้อย่างสงบสุขเพราะยังมีการยึดหลักจารีตประเพณีที่ปฏิบัติตามกันมา แต่ในขณะที่เดียวกันการปกครองโดยอาศัยหลักจารีตประเพณีก็จะมีค่าน้อยลง เพราะชาดผู้นำประเพณีคอยนำให้ชาวกะเหรี่ยงประพฤติปฏิบัติตามแบบกะเหรี่ยง หรือเป็นผู้ตัดสินกรณีพิพาทต่างๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากเมื่อผู้นำเหล่านั้นแก่ชรา หรือตายไปจะไม่มีผู้ใดรับช่วงสืบต่อดังนั้นการมีครูเป็นที่พึ่งรับฟังข้อทุกข์ร้อน และการมีระเบียบการปกครองแบบใหม่เข้ามาแทนที่ ทำให้ความสำคัญของการมีผู้นำประเพณีลดลง แต่หลักจารีตประเพณียังคงมีอยู่ในสังคมกะเหรี่ยง

ไฉน สนสกุล (2535) ได้ศึกษาการชำระชาติพันธุ์และการผสมกลมกลืนของชาวมอญที่ชุมชนมอญบางชั้นหมาก จังหวัดลพบุรี พบว่า ชาวมอญบางชั้นหมากมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้เป็นอย่างดีเพราะว่ามอญและไทยมีความสัมพันธ์แบบยอมรับกันโดยไม่มีอคติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงทำให้มีการผสมกลมกลืน จากมอญมาเป็นไทยส่วนใหญ่ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนดังกล่าวได้แก่ นโยบายของรัฐการศึกษา อาชีพ และการตั้งถิ่นฐานและการอพยพย้ายถิ่น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบอีกว่า ชาวมอญบางชั้นหมากยังคงรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มบางประการไว้ จนถึงปัจจุบันเอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญได้แก่ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเอกลักษณ์เหล่านี้มีบางส่วนที่ผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศด้วย

กนกพรรณ แสงเรือง (2532) ได้ศึกษาความสำนึกในเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของลาว พบว่าความสำนึกในเอกลักษณ์ด้านต่าง ๆ ของลาวพวนยังเหลืออยู่ และในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ปรากฏว่าตัวอย่างเด่นชัดขึ้น ความเข้มแข็งหรือความมากน้อยของความสำนึกนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรกับระดับการศึกษาและการเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม สำหรับการรักษาไว้ในเอกลักษณ์ด้านต่าง ๆ ของลาวพวน จะมีผลต่อสังคมโดยการเกิดการรวมตัวของลาวพวนในท้องถิ่นและต่างถิ่นอันก่อให้เกิดการช่วยเหลือในระหว่างลาวพวนด้วยกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลต่อสังคม ส่วนรวมโดยก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างลาวพวนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกด้วย

นิษพรรณ วรณศิริ (2526) ศึกษาวัฒนธรรมสัมพันธ์ในประเทศไทย กรณีศึกษาของความสัมพันธ์ระหว่างมอญ-ไทย ผลของการศึกษาปรากฏว่าคนไทยและคนมอญมีแนวโน้มที่จะยอมรับสถานภาพของกันและกัน ไม่มีอคติต่อกันและไม่แข่งขันกันและคนไทยและมอญที่อยู่ใกล้กันจะมีอัตราการยอมรับสถานภาพการไม่มีอคติ และการไม่แข่งขันสูงกว่าคนไทยและคนมอญที่อยู่ไกลกัน ไม่ว่าจะ เป็นในแง่ของประสบการณ์หรือทัศนคติต่อกันก็ตาม ความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกันนี้สามารถที่ยืนยันได้โดยเปิดโอกาสให้คนไทย และคนมอญได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของตนที่มีต่อกลุ่มอื่น ๆ ด้วยถึงกลุ่มคนจีน มุสลิม และลาว เป็นต้น ผลก็ยังปรากฏว่าคนไทยและคนมอญก็ยังเลือกกันและกันก่อนกลุ่มอื่น ๆ เสมอในแง่ของการยอมรับสถานภาพ การไม่มีอคติ และการไม่แข่งขันกัน ความสัมพันธ์ในแง่ดังกล่าวจะมีอัตราความเข้มแข็งมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความอยู่ใกล้และไกลกันของแหล่งที่อยู่อาศัยเมื่อศึกษากับแง่มุมของการเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงเดียวกันนี้ ระหว่างกลุ่มของคนไทยที่มีต่อคนไทยด้วยกันเองกับกลุ่มของคนไทยที่มีต่อคนมอญ และกลุ่มของคนมอญที่มีต่อคนมอญด้วยกันเอง และกลุ่มของคนมอญที่มีต่อคนไทยแล้วปรากฏว่าความสัมพันธ์ต่อตนเอง และต่อผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มอื่นนั้นไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือคนไทยและคนมอญมีการยอมรับตนเอง หรือไม่เป็นปฏิบัติต่อตนเองเหมือน ๆ กับมีความยอมรับและไม่เป็นปฏิบัติ

ต่อสมาชิกของกลุ่มตรงข้าม

วัฒนธรรมอื่น ๆ

นียบพรรณ วรณศิริ (2536) เป็นการเสนอประสบการณ์ในการใช้ศิลปะแก้ปัญหาในงานสนามวิจัยจากการทำงานวิจัยสนามครั้งแรกสุด ซึ่งเป็นงานวิจัย 2 โครงการ คือ 1) เรื่องคนมอญ : การศึกษาวัฒนธรรมของคนมอญที่ลาดกระบัง และการผสมผสานและการกลืนกลายทางวัฒนธรรมของคนมอญที่ลาดกระบัง งานวิจัยนี้เกี่ยวกับคนมอญและวัฒนธรรมมอญในอำเภอลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งทำในปี พ.ศ. 2516 โครงการหนึ่งและโครงการต่อเนื่องซึ่งผู้วิจัยต้องการวัดความยอมรับชนต่างวัฒนธรรมของคนมอญ อีกโครงการหนึ่งซึ่งทำในปีถัดมาคือปี 2517 งานวิจัยทั้ง 2 โครงการเป็นงานวิจัยทางมานุษยวิทยา โดยใช้วิธีการผสมผสานกันระหว่างวิธีการทางมานุษยวิทยา การสังเกตการณ์ร่วม 1 ปี) และใช้การสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามในตอนท้ายของแต่ละโครงการอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ยังได้ใช้การศึกษาจากเอกสารมาช่วยในตอนต้นโครงการ และได้นำเอาข้อมูลจากทั้ง 3 วิธีการ (เอกสาร สังเกตการณ์ร่วม สัมภาษณ์) มาประยุกต์เข้าด้วยกัน และใช้ยืนยันผลของการศึกษาในตอนวิเคราะห์และสรุปผล

งามพิศ สัตย์สงวน (2536) เป็นการเสนอประสบการณ์ทำการศึกษาที่ชุมชนเพลนวิลล์เป็นเวลานาน แต่ประสบปัญหาเนื่องจากชุมชนกำลังเปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ ผู้เขียนได้รับประสบการณ์ในการสังเกตพฤติกรรมทางการเมืองของชาวบ้านก็คือการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา สิ่งที่ผู้เขียนได้จากการทำวิจัยภาคสนามทางมานุษยวิทยาที่ได้เข้าไปอยู่อาศัยกับชาวบ้านเป็นเวลาปีครึ่งกว่า ๆ นั้นมีมากมายหลายอย่าง นอกจากจะเข้าใจชีวิตพฤติกรรมของความคิดของชาวบ้านอย่างลึกซึ้งแล้ว ยังได้เรียนรู้ถึงธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษยชาติว่าทุกสังคมมีความรักความปรารถนาดีและความไว้วางใจที่

จะให้กับคนต่างชาติต่างภาษา ความรักดังกล่าวเป็นความรักที่บริสุทธิ์ไม่ต้อง
 การสิ่งใดตอบแทน มักต้องแสดงบทบาททางเครือญาติ หรือความเป็นมิตรต่อกัน
 ผู้เขียนแปลกใจมากที่ชาวบ้านยอมรับผู้เข้ามาเป็นญาติเป็นลูกเป็นหลานเป็น
 มิตรที่ดี ขณะเดียวกันชาวบ้านมองคนเมืองว่าเป็นศัตรู และเรียกคนเมืองว่าคน
 ต่างชาติทั้ง ๆ ที่เป็นพวกผิวขาวชาวอเมริกันด้วยกัน การที่ผู้เขียนได้เข้าไปใช้ชีวิต
 ชีวิตในชุมชนเพลนวิลล์ เป็นเวลาปีครึ่งกว่า ๆ จะได้พบได้เห็นสิ่งแปลก ๆ ทำ
 ให้เกิด culture shock หลายครั้งหลายหน แต่ในที่สุดก็เข้าใจวัฒนธรรม
 ต่างชาติที่ศึกษาได้ดีและเข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มคนที่ศึกษาได้ดีที่สุด รู้สึกถึง
 อารมณ์ ความรู้สึกความคิด ที่ศรัทธาของชาวเพลนวิลล์ได้ดี

พรรณ สุรนนท์ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมใน
 บริเวณชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของชุมชนชาน
 เมือง ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษานี้ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนโดย
 เลือกตัวอย่างจากครัวเรือนที่อยู่ในชุมชนแขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบังจำนวน
 200 ครัวเรือน และยังอาศัยข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า เอกสารอ้างอิงและ
 สถิติ จำนวนประชากรที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของชุมชนเมืองด้วย ผลการ
 ศึกษาวิจัยพบว่าปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีการเจริญเติบโต และขยายตัวขึ้น ใน
 ด้านพื้นที่และจำนวนประชากร ซึ่งมีการขยายจากบริเวณศูนย์กลางเมืองไปสู่ชุม
 ชนชานเมือง เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน
 เมืองนั้น ๆ กล่าวคือ พื้นที่ของบริเวณชุมชนชานเมืองในกรุงเทพมหานคร เดิม
 เป็นบริเวณที่ทำการเกษตรกรรมได้เปลี่ยนสภาพเป็นบริเวณที่พักอาศัย ร้านค้า
 พาณิชยกรรมและอื่น ๆ การประกอบอาชีพของประชากรมีทั้งอาชีพรับจ้าง รับ
 ราชการ ค้าขาย ประกอบธุรกิจต่าง ๆ ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จะ
 มีการทำงานด้านการเกษตรเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ประชากรที่อยู่ในชุมชนชาน
 เมืองมีทั้งผู้ที่อพยพจากในตัวเมืองกรุงเทพมหานครและจากภาคต่าง ๆ ของ
 ประเทศ มากกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาเดิมในท้องถิ่นชุมชนนั้น ในด้านความสัมพันธ์
 กับญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านในทางส่วนตัว ยังมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันดี แต่ใน

ด้านเศรษฐกิจจะมีการติดต่อช่วยเหลือร่วมมือกันน้อย นอกจากนั้นประชาชนในชุมชนชนเมืองยังมีความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวและต้องการมีบุตรน้อย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะของสังคมเมืองนั่นเอง

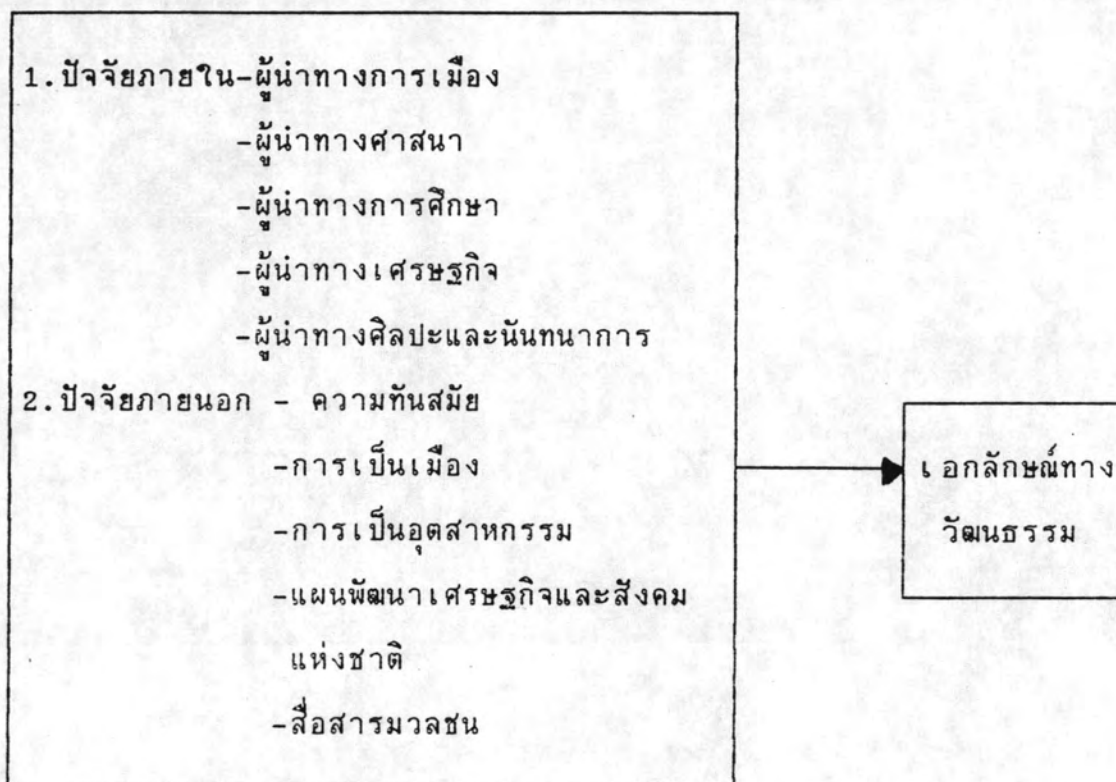
สุวัฒนา ชาดานิติ (2532) ศึกษาชุมชนมอญในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการนี้ จำนวน 16 หมู่บ้านใน 4 ตำบล โดยอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา 15 หมู่บ้านในตำบลบางพิง ตำบลตลาดและตำบลทรงคนอง และตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือฝั่งกรุงเทพมหานครอีก 1 หมู่บ้าน ในตำบลบางหญ้าแพรก หมู่บ้านมอญที่ตั้งอยู่ริมคลองลัดหลวงในตำบลบางพิง ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก มีการรักษาประเพณีรำผีเป็นประจำทุกปี เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ควรแก่การอนุรักษ์ไว้ และควบคุมสภาพแวดล้อมให้ปลอดจากมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งอยู่ในบริเวณถัดออกไป เช่นเดียวกับหมู่บ้านมอญในตำบลทรงคนอง ยังมีสภาพดั้งเดิมของชุมชน และกลุ่มอาคารบ้านเรือนรุ่นเก่าเหลืออยู่ค่อนข้างมาก นอกจากนั้นยังมีเอกลักษณ์ที่เด่นชัดทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ส่วนหมู่บ้านมอญในตำบลตลาด ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนกลางตัวเมืองชนเป็นย่านพาณิชย์กรรม สภาพของชุมชนมอญเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมากมีคนเชื้อสายอื่นเข้ามาปะปนในชุมชนมากขึ้น ได้รับอิทธิพลจากความเจริญภายนอกและบริการทางสาธารณูปโภค และสาธารณูปการจากส่วนกลาง เช่นเดียวกับหมู่บ้านมอญในตำบลบางหญ้าแพรก ซึ่งตั้งอยู่ท่ามกลางท่ามกลางชุมชนอื่น ๆ ที่หนาแน่น สภาพชุมชนดั้งเดิมเปลี่ยนไปและมีโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณใกล้เคียงหลายแห่ง คนมอญทั้ง 16 หมู่บ้าน ในอำเภอพระประแดงนี้มีบรรพบุรุษเป็นชาวยุโรปที่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่ง ที่ปทุมธานีในสมัยกรุงธนบุรี และถูกย้ายมาเป็นกำลังในการสร้างเมืองพระประแดงในสมัยรัชกาลที่ 2 อาชีพหลักของคนมอญที่ในปัจจุบันคือ การรับราชการในหน่วยงานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ รองลงมาคือ รับจ้างทำนา ค้าขาย และทำงานหัตถกรรม ครอบครัวส่วนใหญ่มีขนาดไม่ใหญ่นัก ในแต่ละครอบครัวมักจะมีเครือญาติ 2-3 รุ่นอยู่ด้วยกัน คนรุ่นใหม่ไม่รู้ภาษามอญ เพราะไม่มีการถ่ายทอด

การเรียนและการพูดภาษามอญในปัจจุบัน การโยกย้ายถ่ายเทประชากรใน
 หมู่บ้านมอญยังมีไม่มาก ส่วนมากเป็นการย้ายออกชั่วคราวตามแหล่งงานและ
 การศึกษา การย้ายเข้าของคนเชื้อสายอื่นมีเพิ่มขึ้นบ้างตามแหล่งงานในย่าน
 พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม คนมอญที่นับถือศาสนาพุทธมีวัดมอญที่คนมอญไป
 เป็นประจำ 10 วัด ส่วนใหญ่สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายและมีเพียง 2 วัดเท่านั้นที่
 สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย คนมอญรุ่นเก่าที่นี้ยังมีความเชื่อถือในเรื่องโชคลาง
 และข้อห้ามต่าง ๆ ตลอดจนยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อดั้ง
 เดิมอยู่บ้าง ส่วนใหญ่ยังนับถือผีซึ่งสืบทอดกันต่อ ๆ มาจากบรรพบุรุษและมีการนับ
 ถูเจ้าพ่อ ซึ่งเป็นรูปเคารพที่ถือเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์จากเมืองมอญ
 ทิศใต้ ทิศเหนือ และทิศตะวันออกเป็นทิศมงคลของมอญ ซึ่งมักใช้เป็นทิศหัวนอน
 บันไดหน้าเรือนและประตูทางเข้าบ้าน ประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ของมอญ
 ปัจจุบันลดน้อยลงหรือลดรูปแบบลงตามความเหมาะสมกับเวลาและสภาพเศรษฐกิจ
 ที่อยู่อาศัยของคนมอญ เมื่อเริ่มเข้ามาตั้งหลักแหล่งเป็นรูปแบบเรือนไทยในชนบท
 ใช้วัสดุหาได้ง่ายในท้องถิ่น มักวางด้านสกัดของเรือนหันออกสู่มแม่น้ำ ลาดลง
 เพื่อให้ได้ด้านแรงลม เป็นการวางด้านยาวของตัวเรือนตามตะวัน แต่ขวางหรือ
 ตั้งฉากกับแม่น้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการหันหัวนอนไปทางทิศใต้ เรือนที่สร้างรุ่นถัด
 มามากเป็นเรือนไม้ฝากระดานทรงไทย ใต้ถุนสูง วัสดุก่อสร้างแตกต่างกันไป
 ตามฐานะและช่วงเวลาที่สร้าง ประเพณีปลูกเรือนของมอญไม่ต่างจากเรือนไทย
 ทั่วไป นอกจากจะมีการนำพลอยสีแดงอันเป็นสัญลักษณ์ของมอญติดไว้ที่ส่วนบนสุด
 ของเสาเอก เนื้อที่ใช้สอยในเรือนมอญเช่นเดียวกับเรือนไทย แต่มีการเรียก
 ชื่อที่ต่างกันไป และมักจะมีเปราะหรือเนื้อที่ทางด้านสกัดด้านหลังของเรือน
 นอนที่มีหลังคาคลุม มักใช้เป็นส่วนของบุตรสาวที่สมรสแล้ว เรือนทั่วไปเป็นเรือน
 เดี่ยวที่ต่อเติมเรือนเพิ่มขึ้นใหม่ทางด้านหลัง หรือด้านข้างของชานเรือนเดิม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สรุปแล้ว

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) ผู้นำทางการเมือง
- 2) ผู้นำทางศาสนา
- 3) ผู้นำทางการศึกษา
- 4) ผู้นำทางเศรษฐกิจ
- 5) ผู้นำทางศิลปะและนันทนาการ
- 6) ความทันสมัย
- 7) การเป็นเมือง
- 8) การเป็นอุตสาหกรรม
- 9) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 10) สื่อสารมวลชน

ตัวแปรตาม ได้แก่

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวคิดต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถตั้งสมมติฐานหลักได้ 2 ข้อ คือ ข้อ 1 ปัจจัยภายในช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และมีข้อสมมติฐานย่อย 5 ข้อดังนี้

- 1.1) ผู้นำทางการเมืองช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 1.2) ผู้นำทางศาสนาช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 1.3) ผู้นำทางการศึกษาช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 1.4) ผู้นำทางเศรษฐกิจช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 1.5) ผู้นำทางศิลปะและนันทนาการช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ส่วนสมมติฐานหลักข้อ 2 คือ ปัจจัยภายนอกทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และมีข้อสมมติฐานย่อย 5 ข้อดังนี้

- 2.1) ความทันสมัยทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 2.2) การเป็นเมืองทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 2.3) การเป็นอุตสาหกรรมทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 2.4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้สูญเสีย เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 2.5) สื่อสารมวลชน ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

นิยามศัพท์

1. การทำให้เป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) คือ กระบวนการพัฒนาการเทคโนโลยี โดยการใช้วิทยาศาสตร์ประยุกต์ในการขยายผลิตรวมขนาดใหญ่ด้วยกำลังเครื่องจักร เพื่อตลาดการค้าอันกว้างใหญ่โดยการใช้แรงงานที่ชำนาญเฉพาะอย่าง ทั้งหมดนี้ยังผลทำให้เกิดการขยายตัวของเมืองตามมาอย่างรวดเร็ว

2. การทำให้เป็นเมือง (Urbanization) คือกระบวนการที่ชุมชนกลายเป็นเมือง หรือการเคลื่อนย้ายของผู้คนหรือการดำเนินงานเข้าสู่บริเวณเมืองหรือการขยายตัวของเมืองออกไปทางพื้นที่การเพิ่มจำนวนประชากรหรือในการดำเนินงานต่าง ๆ มากขึ้น

3. การกลายเป็นสมัยใหม่ (Modernization) คือ กระบวนการที่สังคมกำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนาเคลื่อนตัวเข้าสู่ทิศทางของการนำเอาระบบเทคโนโลยีและระบบทางวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะของสังคมประเภทอุตสาหกรรมมาใช้ ความทันสมัยเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมสังคมที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก

4. การติดต่อระหว่างวัฒนธรรม (Acculturation) คือกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เนื่องจากกลุ่มบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมกัน มีการติดต่อโดยตรงต่อเนื่องกันยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในแบบอย่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทั้งสองกลุ่ม อย่างไรก็ตามแต่ละกลุ่มก็คงดำรงวิถีชีวิตตามแบบอย่างวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของตนอยู่ไม่ได้ถูกทำให้สับสนกลืนกันเข้าไปในอีกกลุ่มหนึ่งที่เดียว

5. การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Assimilation) คือ การที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่งในทุกกรณี จนทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ที่เดิมไปมีการยอมรับทางสถานภาพว่ามีฐานะในสังคมเช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่ากรณีใด ๆ และเจ้าตัวเองก็มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นและประพฤติปฏิบัติเหมือนสมาชิกคนอื่น ๆ ของสังคมนั้น

6. กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) คือ กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน

7. วัฒนธรรม (Culture) คือ แบบแผนพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ และยังรวมผลผลิตที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น ทศนคติค่านิยมสิ่งของต่าง ๆ ที่คนทำขึ้นและมีความรู้ที่มีอยู่ร่วมกันในกลุ่มชนหนึ่ง ๆ และมีการถ่ายทอดไปยังสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม

8. คนมอญ รามัญหรือตะเลง คือบุคคลที่มีสีผิวน้ำตาลจนถึงผิวดำคล้ำ ผมมีลักษณะบางตรงจนถึงหยาบและหยิกหนามีสีดำ และมีความสูงประมาณ 5 ฟุต 4 นิ้ว พูดภาษามอญ มีวัฒนธรรมประเพณีแบบมอญ บุคคลนั้นมีความเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่เป็นมอญ และมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นมอญ

9. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change) คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของประชาชาติหนึ่ง ๆ ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม 2 ประเภทนี้เป็นไปไม่เท่ากัน โดยทั่วไปวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลงช้ากว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหรือโดยการวางแผนก็ได้

10. ผู้นำทางการเมือง หมายถึงผู้ได้รับเลือกในตำแหน่งดังต่อไปนี้
นี้ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งผู้ที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง แต่ได้รับการยอมรับจากชาวบ้าน
11. ผู้นำทางเศรษฐกิจ หมายถึงผู้ได้รับการยอมรับว่ามีฐานะ มีรายได้มากกว่าชาวบ้านโดยทั่วไป
12. ผู้นำทางการศึกษา หมายถึงบุคคลในหมู่บ้านที่มีการศึกษาหรือบุคคลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความรอบรู้เรื่องต่าง ๆ
13. ผู้นำทางศาสนา หมายถึงเจ้าอาวาสของวัดมอญรวมทั้งผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความรู้ทางด้านศาสนาของมอญ
14. ผู้นำทางศิลปะและนันทนาการ หมายถึงผู้ที่มีความเจริญทางด้านศิลปะของมอญหรือผู้ที่มีความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะและนันทนาการที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมมอญ
15. ชุมชน หมายถึงหมู่บ้านของชาวมอญในหมู่ 7, 8 และ 9 ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
16. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หมายถึงนโยบายของรัฐบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-ปัจจุบัน
17. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม หมายถึงลักษณะของบ้านเรือน การแต่งกาย ภาษา ความเชื่อทางศาสนา ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

18. การรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม หมายถึงการสนับสนุนการส่งเสริม การถ่ายทอดและการปรับปรุงวัฒนธรรมมอญในหมู่ 7, 8, 9 ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
19. การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม คือการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมบางส่วนของชาวมอญหมู่ 7, 8, 9 ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
20. การวิจัยในเรื่องนี้ใช้ข้อมูลสถิติจำนวน 70 เปอร์เซ็นต์ ซึ่ง เป็นระดับที่มีความเชื่อถือได้
21. ถ้าผู้นำทางการเมืองช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมข้อมูล จะมีค่าเกินร้อยละ 70
22. ถ้าผู้นำทางศาสนาช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมข้อมูลจะมี ค่าเกินร้อยละ 70
23. ถ้าผู้นำทางการศึกษาช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมข้อมูล จะมีค่าเกินร้อยละ 70
24. ถ้าผู้นำทางเศรษฐกิจช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมข้อมูล จะมีค่าเกินร้อยละ 70
25. ถ้าผู้นำทางศิลปะและนันทนาการช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมข้อมูลจะมีค่าเกินร้อยละ 70

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาชาวมอญครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษา 2 แบบคือ

1. การศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ

- 1.1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชาวมอญ
- 1.2 จัดหมวดหมู่เอกสารที่หามาได้

2. การศึกษาจากภาคสนามโดยใช้การวิจัยทางมานุษยวิทยาเป็นหลัก โดยใช้เทคนิควิจัยดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยการเข้าไปอยู่อาศัยกับชาวบ้านในชุมชนมอญเป็นอย่างน้อย 6 เดือน ซึ่งมีประมาณ 90 ครอบครัว

2.2 การสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขนาดชุมชนลักษณะภูมิประเทศ แม่น้ำ คลอง ถนนและทางเดินภายในหมู่บ้านภูมิอากาศ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ที่คนมาชุมนุมพบปะกันและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น วัด โรงเรียน สถานีอนามัย ตำบล สถานีตำรวจ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาหมู่บ้าน ร้านค้าต่าง ๆ และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้แก่ ขนาดของบ้าน วัสดุที่ใช้สร้างบ้าน เครื่องใช้ในบ้าน เครื่องประดับในบ้าน สัตว์เลี้ยง จำนวนที่ดินที่เป็นเจ้าของ การขนส่งอาหารการกิน เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เสื้อผ้าและสิ่งอื่น ๆ

2.3 การสำรวจประชากร โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ อายุ เพศ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การศึกษา รายได้ สถานภาพทางการสมรส ศาสนา ที่นับถือ

2.4 การทำแผนที่ โดยแสดงลักษณะสำคัญของชุมชน เช่น แบบแผนการตั้งถิ่นฐาน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ระดับเศรษฐกิจ ความหนาแน่นของประชากร โรงเรียน วัด โรงพยาบาล ร้านค้า บ้าน สุสาน ถนน ทางเดิน เส้นกั้นเขตแดนกับหมู่บ้านอื่นและแสดงเส้นทางคมนาคมในการติดต่อกับเขตอื่น ๆ

2.5 การทำไดอะแกรมเกี่ยวกับเครือญาติ โดยการถามชาวบ้านถึงชื่อและความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับญาติทั้งหมดของเขา

2.6 การเรียนภาษาถิ่นช่วยให้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดทัศนคติโลกทัศน์ของชาวบ้าน

2.7 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ เพื่อพยายามเข้าใจชีวิตของคนในชุมชนและค้นหาว่าชาวบ้านทำอะไรกันบ้าง พวกเขาทำสิ่งต่าง ๆ อย่างไร และพวกเขาคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์อย่างไร แต่ผู้ให้ข่าวสำคัญแต่ละคนจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเพียงด้านเดียว เราต้องสัมภาษณ์หลายคนด้วย

2.8 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นวิธีการที่ช่วยให้ได้ข้อมูลจากผู้ให้ข่าวอย่างละเอียดและลึกในหัวข้อที่เราสนใจศึกษาในขณะนั้น

2.9 การเก็บประวัติชีวิต โดยเก็บประวัติชีวิตของผู้ให้ข่าวตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเรื่องที่สำคัญที่เกี่ยวกับชีวิตของเขาด้วย เช่น เรื่องครอบครัวเครือญาติของเขา เพื่อนบ้านทัศนคติของเขาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้าในหมู่บ้าน ศาสนา การเปลี่ยนแปลงและอื่นๆ รวมทั้งโลกทัศน์ของเขาด้วย

2.10 การสังเกตอย่างมีระบบ โดยใช้กฎเกณฑ์ที่บอกว่าจะสังเกตอย่างไร ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้บอกเราว่าจะมองหาใคร อย่างไร เมื่อไร ที่ไหนและมองหาอะไร การสังเกตอย่างมีระบบช่วยในการตรวจสอบความเที่ยงตรงในข้อมูลของผู้ให้ข่าวเป็นอย่างดี

2.11 การสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเปิด (open end interview) โดยการตั้งคำถามทั่วไปและปล่อยให้ผู้ให้ข่าวพูดอย่างยาว ๆ เป็นกันเองและตามที่คุณให้ข่าวจะให้ความสนใจ

2.12 การวิเคราะห์เนื้อหาคดีชาวบ้าน อันได้แก่ นิยาย ปรี๊ดปรา นิทานพื้นบ้าน สุภาษิต คำคม รูปแบบอื่น ๆ ของคดีชาวบ้าน เช่น การใช้ภาษาแสลง เกมเด็กเล็ก เป็นต้น

2.13 การเก็บประวัติชุมชน โดยหาข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนมอญ

2.14 การใช้ข้อมูลส่วนตัวของชาวบ้านช่วยให้ได้ข้อมูลที่แน่นอนเกี่ยวกับแบบชีวิต

2.15 การเก็บรวบรวมวัฒนธรรมทางวัตถุและเครื่องมือทางเทคโนโลยีทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วจะมีการวิเคราะห์ข้อมูล 2 รูปแบบ ถ้าหากว่าเป็นข้อมูลที่เป็นตัวเลขจะเป็นการวิเคราะห์ โดยหาค่าร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์และแสดงออกในรูปของตารางต่าง ๆ เช่น ตารางแสดงขนาด เพศ อายุ ของประชากร ตารางแสดงลักษณะทางเศรษฐกิจและอาชีพ เป็นต้น ส่วนข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเลขจะเป็นการวิเคราะห์ในรูปของการพรรณนาความพร้อมยกตัวอย่างประกอบ